

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdajah, in sicer: vsakotek v petek, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 5. uri popoldne, in stane z „Gospodarskim Listom“ in s kako drugo uredniško izrečno prilogo vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 6.—
pol leta 3.—
četrt leta 1.50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ trikrat mesečno in stane vsa leto gld. 1.20.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdaje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici.
Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne, in v praznikih od 9. do 12. dop. — Če se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredniškim krezerjem.
Naročnina, reklamacije in druge reči, ki ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnistvo.

Oglasi in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsa leto 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Trgovsko - obrtno društvo“.

IV.

Naša organizacija in naš — kmet.

(Dalje).

Iz vsega tega, kar smo slišali doslej, mora slediti sklep: mi zanikamo pravico do obstanka vsaki družni trgovini za naše domače potrebe in zahtevamo pristoje trgovino posamičnikov. Zanikamo pravico do obstanka vsakemu konsumnemu društvu v naših krajih, uiti pod krinko izgovora, da tu ali tam ni pravih trgovcev! Ali so „pravi“ ali „napačni“ trgovci, o tem ne bo nikdo presojal! Kjer pravih trgovcev ni, ne mine dolgo, da nastanejo, saj boj za življenje sili na to!

Neko izjemo in le za neke vrste trgovine v velikem obsegu bi utegnili opravičiti v — Gorici. Zato je mogoče opravičiti obstanek „Krojaške zadruge“ vsaj za nekaj let. Opravičiti bi se dala zadruge vseh slovenskih trgovcev te dežele za napravo velike zaloge kolonijalij v Gorici, s katero bi bila v zvezi zamenjevalna trgovina z deželimi pridelki.....

Da smo pa zavrgli pravico do obstanka vsem konsumnim in podobnim gospodarskim društvom, nas je vodilo še drugo važno načelo, namreč: kaj je bolj nujno, ali vprašanje: kje in kakó naj naš kmet kupuje — ali pa prodaja? Kje naj novce troši ali jih pridobiva? Menimo, da je za našega kmeta nujnejše vprašanje: kje bo dobival denar, da bo lahko kupoval, če tudi pri navadnem trgovcu! In naša trgovsko-obrtna organizacija bo obrabala vso skrb na to, da bo naš kmet vse svoje pridelke bolje prodajal nego doslej. S tem mu bo v resnici kaj pomagano, s konsumnimi društvi pa pride le v nesrečo!

Predno pa se poglobimo seznanimo z načrti, katere ima naše „Trgovsko in obrtno društvo“ v korist našega kmeta, naj ponatisemo za uvod nekaj besed iz znamenitih člankov v „Soči“ početkom leta 1898. iz peresa zdravnika dr. Karola Pečnika v Aleksandriji. Tam čitamo:

Jaz obrabem vprašanje tako-le: Od česa živi naš kmet? Od tega, kar pridelka? Ne. Od tega, kar prodaja. To varne, ki izdelajo a ne prodajo, imajo v manjšem razmerju slabo kampanjo, v večjem pa pogin in likvidacijo. Čistimo pojme. Ustanavljati za kmete konsumne zadruge in prodajalnice, to se pravi: vso reč na glavo postavljati. Gospoda, kako pa bojo kmetje kupovali, dokler ne morejo

svojih pridelkov redno in vedno prodajati, od kod denar, če tudi znižana cena, pa vendar vedno denar, ki ga zahteva i konsumna prodajalnica? Tako se ne rešuje naše gospodarsko vprašanje, najprej mora glava v hlev, potem pride še le rep, in ne narobe. Ali drugače: najprej se mora rešiti vprašanje, kje in kako naj prodaja naš kmet, in potem pride še le drugo, veliko bolj postransko, kje in kako naj kupuje. Kmet ni tovarnični delavec, kojega delo se plačuje v denarju, kmečko delo plačuje zemlja v poljskih pridelkih, a to ni denar; morda je neko gotovje stališče, polisa proti stradanju, a denar ni. Če hoče torej kmet, recimo, tudi v zadrugi prodajalnici kaj kupiti, mora imeti denar, to je, mora svoje pridelke poprej prodati. Specifično slovensko gospodarsko vprašanje gledé naše kmečke mase ima se torej na transakcijo naših zemeljskih pridelkov v denar koncentrovati. Kako in kje naj naš kmet prodaja svoje pridelke, to je in bode glavna prva točka našega gospodarskega vprašanja. Vsaka druga stran je za zdaj potrata časa.

In pod naslovom „Kako in kje naj prodaja naš kmet?“ piše od početka: „To ostane naše glavno vprašanje. Ni izhoda, ako ne vzvišimo svojega obzorja, ako ne prekoračimo državne meje v svojih gospodarskih aspiracijah; — naše blago, naši zemeljski pridelki so jih že davno prekoračili, gredo na tuje, v zamorje, le mi smo zgubili vsak sled za njimi, mi ne vemo, na koja pota jih vrže velika trgovina, mi ne vemo, koliko dobička si iz njih iztočejo tuji, mi ne vemo, ali oni dobro ali slabo plačajo producenta, našega kmeta, — skratka: Slovenci smo gledé svojih zemeljskih pridelkov zgubili vsako zvezo, torej tudi ves dobiček, kar se tiče mednarodnega prometa.“

Ne motimo se, naše ozemlje ostane, kar je. Da bi tudi bili vsi naši kmetje gojenci zemljedelnega vseučilišča, ne bi imeli moči, pridelke naše zemlje prenačiti niti znano zboljšati ali pa dosti povišati. Mi ne moremo uvesti novih rastlin na svoje zemlje, mi ne moremo svetovati, naj sadijo naši kmetje kavo, drevesno volno (pavolo) i. t. d. Ako sploh moremo kaj pomagati kmetu, je to, da mu pokažemo, kaj naj prodaja, da si bo več pridobil z istim blagom nego do zdaj.

Kaj nam storiti? Naj se ustanovi gospodarski odbor, ki bo mednarodno trgovino s pridelki slovenske zemlje zasledoval in proučeval.“ Sledimo pot vsake naše deske,

*) In ta se je ustanovil z našim društvom, v katerega pisarni se bo izpolnjevata ta premenljiva naloga! Pis.

že razumem zvižajo!... Pa uni tu, kaj ima proti temu? Če se ga more znebiti, kaj hoče?... O, ta človek je neumen, popolnoma neumen... Neče, da bi se mu las skrivil! — ne, Bog varuj! pa poroko vendarle zabraniti!... O seveda! le bodite brez skrbi! — Ko bosta zaljubljenca pripravljena, da bi si podala roki, tedaj stopim jaz vmes, ter ju spravim narazen, kaj ne? Porečem jima: gospoda moja, stojta nekoliko bolj daleč drug od drugega, kajti moj gospodar neče tega!... O, Lodrisio je ves drugačen človek! Vedno naravnost naprej, brezobzirno, in gorje tistemu, ki mu pride na pot. Oh, on se bo smejal, ko mu povem o tej ljubezni. — In kar mene zadeva, že vem, kaj storim: njega bom slušal, in takó naj se zgodi, kar hoče, se mi ne bo treba ničesar bati.“

Med tem, ko je rosatski oskrbnik takó premišljeval o svojem gospodarju, se je bil ta vlegel, a ni mogel zaspati. S svojo domišljijo je prehitel svojega služabnika, ki je jezdil v Milan, in je bil že tam v tem njemu toliko milem mestu. Dozdevalo se mu je, da je v namestnikovem dvoreu ter da se posvetuje z netjakom in z bratom o bram-

vsakega stebra, vsakega jabolka, živinčeta i. t. d., ki jo vzame do svoje definitivne prodaje v svetovni mednarodni trgovini. Stvar je težka, ker leži težišče večinoma izven naše države; Dunaj nam torej nič ne more pomagati, če si sami ne pomagamo. Najboljša uradna trgovska poročila, kakor sem že v uvodu omenil, ne vredijo niti belica za nas, ker se gre tu za individualno narodno inicijativo, kateri moramo sami pogladiti pota. Na podlagi tega smera sem dal samo par praktičnih navodov gledé Egipta. So še drugi kraji, kjer bi se naše pojedino blago še boljše prodajalo. Egipt je le majhen del mogočnosti. Naj se zasleduje torej izvoz naših pridelkov! Gotovo pa je, da morejo biti to le kraji, ki imajo vsaj deloma različne zemeljske pridelke, kamor prevoznina ni previsoka in ki so zadosti bogati.

Takó piše dr. Pečnik, ki v Egiptu živo zasleduje prekomorsko trgovino z izdelki in pridelki iz naših krajev. — Naše „Trgovsko in obrtno društvo“ si je postavilo nalogo, katero nam narekuje dr. Pečnik, t. j. zasledovalo bo izvoz naših pridelkov in izdelkov, bodisi po Evropi ali v zamorje. S tem pripomore, da se povzdigne naša trgovina in da bo na tak način naš kmet vse boljše prodajal. Kjer ne bo mogoče doseči tega lepega smotra potom proste trgovine, bo treba snovati trgovska družbena podjetja ali izvozne zadruge, kakor bo bolje kazalo.

Da ne ostanemo le pri splošnem načrtu, naj se dotaknemo tudi podrobnostij, da bodo čitatelji videli, da imamo jasno začrtan delokrog, kateri nam bo treba izvršiti.

Preidimo torej na nekaj posebnih pridelkov, ki zahtevajo dobro urejene napredne trgovine, ako hočemo pomagati kmetu do blagostanja, z dostavkom, da: napredna trgovina bo zahtevala tudi vsopreden napredek in povzdigo našega kmetijstva. Govorčenje o napredku kmetijstva, katero včasih slišimo in tudi čitamo v strankarskih spekulativnih listih, je le kmetu „pesek v oči“, kajti še sedanje pridelke mora naš kmet včasih prodajati po grdo nizkih cenah ali pa jih čisto niti prodati ne more...

1. Maslo in sir. — Na Tolmiskem in Bolškem imamo že okoli 30 mlekarjskih zadrug, ki izdelujejo maslo in sir bolje nego poprej posamičniki. Nekatere zadruge so dosegle že velik napredek in izdelujejo izborno maslo in sir. Napredek v tem oziru bo čedalje večji v vseh zadrugah, za kar skrbje v to poklicani činitelji.

Toda trgovina s temi mlekarjskimi izdelki je šele v povojih; treba jo bo urediti,

benih pripravah, ali pa da teka po ulicah in po trgih, ali da ogleduje zaloge in delavnice, stroje in orožje, ter da osrčuje meščane z besedo in dejanjem k obrambi ozidja. Toda za tistimi spremljivimi podobami, ki so mu kazale razne kraje, predmete in osebe, je bila jedna stalna in nepremična. Med raznovrstnimi čutili, ki so se mu zaporedoma vzbujala v srcu, je bilo jedno, ki je vedno tičalo tam, globoko vkoreninjeno. To čutilo je bilo sedaj močnejše, sedaj zopet šibkeje; včasih so ga za hip druga nagnjenja potiskala v ozadje, vendar se je pridruživlo vsakemu drugemu ter je vsako drugo vodilo. To čutilo je bilo stanovitno v tisti zmešnjavi, rekli bi, kakor bas v godbi na orgljah.

DVAJSETO POGLAVJE,

Ko je bil Marko Visconti ves omamljen in vtujen vsled dolgega dušnega napora, so se njegove skrbi izgubile v nemirnem spanju. Trije vojaki, in sicer dva Nemca in eden Luccanec, oddeljeni od telesne straže, ki je imela svoj stan pri vhodu v dvorec, so stražili v prvi predsobi novega gospoda. Jeden teh Nemcev je bil izmed tistih, ki so bili

organizovati, pa bodisi potom zasebne trgovine ali kake izvozne zadruge, o kateri je bilo v „Soči“ že večkrat govorjenje. Doslej so bila brezvspešna vsa prizadevanja posamičnikov, da bi organizovali kupčijo z maslom in sirom. Treba bo to vprašanje proučevati! Najpoprej je potrebna statistika, koliko masla izdelajo vse zadruge tekom leta, in sicer ob vsakem letnem času posebe. Na podlagi take statistike bo mogoče poiskati trg, kjer bi ga najdražje plačevali, kajti vsi boljši liferantje v velikih mestih hočejo biti gotovi, da dobivajo pogojeno množico masla redno teden za tednom po zimi in po leti.

Za danes naj ostane odprto vprašanje, kakó naj bi se organizovala ta trgovina, potom nove trgovske izvozne zadruge ali zveze sedanjih mlekarjskih zadrug, ali morda v rokah zasebnikov. Eno je in ostane gotovo: to trgovino je treba urediti! Naše „Trgovsko in obrtno društvo“ ne pusti te naloge izpred očíj.

2. Kupčija z vinom. — Naša vina so premalo znana in cenjena v svetovni trgovini. Kolikor pa prihaja našega vina v širši promet, se zgodi to pod tujim imenom. V tej stroki naše trgovine se nam odpira še široko polje, toda vzporedno z napredkom v našem kmetarstvu.

Le poglejmo daleč okrog sebe in vprašajmo se: Ali je med nami le ena uzorna klet po zahtevah sedanjega časa, ki bi bila sposobna za kupčijo z vinom v večjem obsegu? Ni je! Toda take uzorne kleti so neizogibno potrebne, da se dvigne naše vinarstvo na višjo stopinjo in s to vred kupčija. Treba bo proučevati, kaj se da narediti iz naših vin, da bodo sposobna za najširši promet, tudi v steklenicah. (Dalmatinska vina kupujejo Francozje, izvažajo jih po morju v Marseille, in s Francoskega jih dobivamo zopet v naše kraje pod drugačnim imenom in za drag denar. Zakaj bi ne bilo mogoče poskusiti z našimi vini, kaj se da napraviti iz njih potom „umnega kletarstva“?)

Le ogledimo si velike trgovine z vinom po velikih mestih, kakó drago prodajajo steklenice drugače čisto navadnih vin, ki so dozorale za tako kupčijo šele potom „umnega kletarstva.“ Ako se dajo razna štajerska in dolnjeavstrijska vina takó vsposobiti za širšo kupčijo, da jih pijemo po gld. 1.50 steklenico od 3/4 litra celó v Gorici, tedaj je verjetno, da so tudi naša primorska vina sposobna za tako manipulacijo. Na to stran bo torej treba posvetiti velik del pozornosti, iskati vzgledov v kletarstvu v naprednih deželah, proučevati vinsko kupčijo po svetu in pridobiti sposobnih močij, ki bi vodile naše kletarstvo in vinsko kupčijo. Vlada rada podpira taka prizadevanja, saj ima od leta

došli iz Ceruglia, drugi pa je bil bolj postaren vojak luccanske mestne posadke, ki je prej že pod Castruccijskim poveljništvom služil. Tisti iz Ceruglia, ki je bolj čislal kretnarje nego kupce z oljem v deželi, ves vpehan, ker je celo jutro plenil po vaséh luccanske okolice, se je bil vsedel na en tistih dveh zidčev, katere so v tedanjih časih narejali v kotih pod oknom. Odloživši šlem na uni zidič, je kmalu zaspal. Njegovi stegnjeni prekrizani nogi ste objemali toporišče sulice, katere ost je bila oprta v kotič pri oknu. Če bi se ne bilo slišalo njegovega glasnega smrčanja, bi bil človek skoro mislil, da je ondi jedna istih podob rimskih vojakov, katere vidimo veliki teden pri božjem grobu.

Uni Nemec je stal ravno in nepremično pred vhodom v prostore, kjer je imel Marko svoj stan. Italijan pa je kaj odločno korakal iz jednega konca sobe v drugi, a včasih, prišedši do okna, je malce postal ter otožno gledal čez utrdbe mesta, ki je bilo tedaj že popolnoma mirno in tiho. Nazadnje se je vstavil med vojakom, ki je stražil, in unim, kateri je spal; in obrujen proti prvemu je dejal žalostno in nevoljno:

— 81 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

—

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Pognal je z besedo konja, ki je bil med tem začel počasneje stopati, in ga spodbodel z ostrogami. Na to je nadaljeval svoj pogovor sam s seboj: „Česar pa ne morem razumeti, in kar bi me skoro zmotilo, je to, da ni še bolj zdivjal, in da je mogel priznati unemu vratolomnemu vetrnjaku, ki mu je prevzel priliznjeno deklinico. Ko so mu pripravili že vse, in bi ga mogel z jedno samo besedo spraviti! — In vendar ne, in ga mora celó on braniti, ter skočiti v oči tistemu, ki mu hoče skazati uslugo... O, Lodrisio ni takó naiven, on vé bolje, kaj mu koristi. Rad bi se iznebil svojega bratrance, da bi si prilastil med drugimi reči tudi njegovo grajščino Castelletto; toda izvršitev bi rad prepustil svojemu prijatelju. O, jaz

do leta 1900 podobne namene toliko denarja dovoljseg v državnem zboru, da ga niti ne more porabiti. — Kako vse to uradi, o tem se bo posvetil poseben odsek pod osrednjim vodstvom našega društva, ki bo skrbelo po svoji pisarni za najboljšo zvezo z naprednimi vinarskimi deželami. Na tem mestu naj zadošča le to, kar smo povedali, v dokaz, da vsopredno z uredbo vinske trgovine moramo naše vinarstvo tudi povzdigniti in takó gmotno pomagati našemu kmetu-vinogradniku.* (Dalje pride).

* To bodi v odgovor tudi dopisniku nekega lista, ki je trdil, da je govornik na zaupnem shodu našega društva v Sežani priporočal izdelovanje — petijota! Pis.

Dopisi.

V Gorici, 4. dec. („Soča“ in učiteljsko). — Zadnja „Gor.“ je priobčila dopis „iz ajdovskega okraja“, ki pripoveduje, da na zaupnem shodu v Ajdovščini sem se laskal učiteljsko, „katero sem se nesramno napadal pred malo meseci“. — Dalje pravi: „Vsak slepec ve, da to laskanje in uvaževanje učiteljskega stanu z daj ob silni potrebi ne izvira iz srca in iz prepričanja in poštenega namena, ampak iz gole predilekcije, da bi zabil učiteljsvo na novo politično pot itd.“

Ker sta dopisnik in njegov najožji pobratim se nešteto krat pisala in govorila v takem in podobnem smislu, ker isto zlorablja naš klerikalci okoli „Pr. L.“ in „Gorice“ na grde načine v svojo korist, naj natotim danes čistega vina, da bomo na jasnem v tem pogledu.

Pred vsem moram povedati, da meni ni prav nič „sila in potreba“ govoriti na shodih trgovcev in obrtnikov v prilog učiteljsvu. Mi izvedemo prelepo organizacijo trgovskega in obrtnega stanu brez slehernega umešavanja učiteljsva. Načrti naši so takó jasni, takó očitno lepi in izvršljivi, potrebna organizacija v smislu svojih izvajanj v „Soči“ in na shodih pa takó nujna, da pridobimo za njo gotovo slehernega trgovca in obrtnika v deželi. In kdo ne vé, da so vsi trgovci in obrtniki v deželi prevažen činitelj, oni so skoro brez izjeme naši najveljavnejši možje, vsi skupaj pa največji davkoplačevalci. Meni torej ni celó nič „sila in potreba“, da govorim pred zbori takih veljavni in simpatični v prilog učiteljsvu, zatrjuje na ves glas, da mi trgovci in obrtniki moramo kot vredni nositelji kulture in omike od pamtveka — podpirati težnje učiteljsva, katero naj zopet podpira našo organizacijo. Ako sem pa doslej enako govoril že v Sežani, Divači, Ajdovščini in v Komnu ter bom povsod drugod, nisem storil radi „sile in potrebe“, katere ne poznam, ker je le izrodek bolne domišljije, marveč radi tega, ker sem uverjen, da je učiteljsvu treba izven svojega stanu krepke zaslombe. In kje naj bi bila zaslomba izdatnejša, ako ne v celokupni organizaciji trgovskega in obrtnega stanu? Vprašam naše učiteljsvo: kdo od naših prvakov je imel toliko poguma, potezati se javno za učiteljsvo pred zbranim ljudstvom takó toplo, takó odločno, kakor sem to storil jaz?!

Uverjen sem, da vsi trgovci in obrtniki bodo v prosep pravcega napredka radi uvaževali preopracitene težnje našega učiteljsva. Meni kot svobodomiselnemu naprednjaku je pa mnogo na tem, da se učiteljsvo osamosvoji in reši iz gmotne bede, ki marsikoga ponizuje na pomilovalno nizino neke obupne odvisnosti od drobnic, ki padajo „z gospodove mize“. Takó odvisno učiteljsvo je vredno pomilovanja — in ni pravi rodoljub oni, kdor se zanj ne potegne. To imam pred očmi, ko govorim najinteligentnejšim zastopnikom iz srede našega naroda! Nje hočem pridobiti za pomoč našemu učiteljsvu, ki bo

„Ali slišiš, Nemec, kakó smrči tvoj sorojak tu. Davi se je vedel kot volk, a sedaj kot prasec. Kakor tatje in razbojniki so planili v tisti trg! Bedni Campomaggiore! Celi dan nisem mogel spraviti iz nosa tega smradu po smodu. Le smrči tam, kruti požerun! Dovršil si pravo junaško delo, in sedaj počivaš po njem! — Takó strašno me boli! Če bi bili o rečem ti, hotel bi ga zazibati takó, da bi moral dolgo spati, ta živinski tvoj sorojak.“

„Tudi jaz sem Nemec“, je odgovoril uni, „iz iste dežele, iz katere je on. A zdi se mi, da takega, ki je že mnogo let služil pod Castrucciojem, se bi ne smelo več šteti kot tujca v Lucci. Zato bi mi bilo ljubše, če bi me ti imenoval tovariša, Fazio.“

„Dobro tovariš, če hočeš takó — ali se ti zdi lepo to, kar se je počenjalo v Campomaggiore, in ali j prav storil tu gospod Markó, da je kaj takega dovolil?“

Med tem se je bil pod, ne vemo zakaj, nekoliko stresel, in šlem, ki ga je bil Nemec iz Ceruglia v naglici preveč na kraj zidstva položil, je zdrknil

po drugi strani rado in s prepričanjem podpiralo težnje trgovskega in obrtnega stanu, ne pozabivši na kmeta in delavca, kakor ne pozablja tega niti naša trgovsko-obrtna organizacija.

Taka so moja stremjenja v tem pogledu. „Goričanskemu“ dopisniku pa odrekam pravico, da mi podtika namene, katerih nimam, ali da mi odreka odkritosrčnost, ker sem — žal! — vedno in vedno le preveč odkritosrčen, kar je bila pri meni kot politiku doslej glavna napaka. Jaz imam za seboj v glavnem učiteljsko vzgojo poleg izobrazbe, katero sem si pridobil s postransko skrbnostjo. Za ustanovitev „Zaveze“ sem veliko deloval prav jaz in odločno nastopil že na prvem zborovanju v Ljubljani. Kot urednik in politik sem se vedno toplo potezal za učiteljsvo. Naj se oglasi oni učitelj, ki je poslal „Soči“ le enkrat kak dopis ali kak sestavek učiteljskega na korist, da bi ga bil odklonil. Kaj hočete še več?!

Ako je bilo komu v „Soči“ premalo o kakem učiteljskem vprašanju, zakaj ni napisal sam in poslal uredništvu, ki bi bilo gotovo ustreglo. Sicer je veljala „Soča“ več let celó za nekak „učiteljski list“! — Kdor pa noče meni verjeti, da je odkritosrčno, kar govorim na shodih v prilog učiteljskega stanu, in me radi tega celó napada v listu, ki niti ne sme biti odkrit prijatelj učiteljsva ter se res hlina, da bi ribaril v motni vodi, — tak učitelj je pač jako kratkoviden in sili z vso silo nazaj v mežnarsko odvisnost.

(Konec pride).

A. G.—k.

Iz trgovskih krogov, dné 4. decembra. Vedno bolj zamolani politični položaj me sili, da se, čeprav nerad, zopet prijavim.

Komaj nekaj dnij je preteklo, kar sem pozivljaj, rotil trgovce in obrtnike k skupni akciji, naše pravke pa, da naj podpirajo to za naroden razvoj v obče posebno pa za Gorico velevažno gibanje, meneč, da ne bode moj glas glas vpjočega v pušcavi — kar se je začelo gibanje še v mnogo obširnejem stilu. Začetkoma sta si nasprotovali le dve glavni politični struji ter je „Gorica“ zmerno napadala „Trgovsko in obrtno društvo za Gorico“, prepričana, da se trgovci in obrtniki popolnoma strinjajo z vso pisavo „Soče“, kar pa ni res; pridružil se jej še „Primorski list“, kateri v svojem članku „Nova stranka“ kar naravnost pozivlja duhovščino, naj bojkotuje novo „Trgovsko in obrtno društvo“, v prvi vrsti pa tiste, kateri so se mu postavili na čelo, ter nadalje vse člane tega društva, podtikaje jim, da so pod kuratelo dr. Tume, dr. Trillerja in A. Gabrščka ter potem kakem slepo orožje v rokah gori imenovan! gospodov.

„Trg. obrt. društvo“ do sedaj ni še zavrnilo takšnih sumničenj, nadejam se pa, da to čim prej stori; koristilo sicer ne bode mnogo po mojem mnenju, ker kdor tega noče verjeti, ga tudi ta zavrnitev r. prepriča. Da se pa postavi krona vsej tej gorji proti slov. goriškim trgovcem in obrtnikom, se jim je pridružil krščanski socialist prečastiti g. dr. Pavlica, kateri je na javnem delavskem shodu pri Lisjaku v nedeljo dne 26. nov. 1899. po Kr. rojstvu napovedal najhujši bojkot vs. m trgovcem in obrtnikom s tem, da se je sprejela resolucija, naj se po celej deželi in v Gorici snujejo in ustanovljajo razl. gospodarska in konsumna društva. — To bi bil „Gnadenstoss“ slovenskeje trgovini, ker Italijanom bi razmeroma le malo škodil. Prvic so ti dobro vpeljani, in so si tekom let svojega samovladanja nabavili toliko rezerv, da gledajo mirno v prihodnost, konečno pa bi jih morala tudi konsumna društva podpirati, ker kolonijale in dr. bi ta gotovo ne naročevala iz Amerike, Azije in od drugod. Vse kaj drugega pa je s slovenskimi trgovci. Po veliki večini, da skoro izključno, imamo Slovenci v Gorici le mlade trgovine, katere so se začele komaj razcvetati; o kakšnih rezervah ni niti govora, da bi mogli takim početjem kljubovati, sosebno pri da-

doli ter z ropotom priletel k nogam spečega. Ta se je zbudil, in ko je slišal, da sta una dva imenovala Marka, hoteč se tudi on vmešati v pogovor, da bi se ne pustil videti zaspanega, je rekel s hreščečim glasom:

„Kaj pravita o Marku?“

„Pravila sva“ je rekel Fazio černo, „da kar ste vganjali tam v Campomaggiore, je bila tatinska lopovščina, ter da bi vas bil moral Marko zadaviti vse zaporedoma, predno vam je dal dovoljenje.“

„Predno je dal dovoljenje!“ mu je segel v besedo Nemec, „ah, to mi dopada! predno nam je dal dovoljenje, pravi! Ali smo mi odvisni od Marka? To je pač kakor da bi morala roka prazati dovoljenje od rokovice, predno komu zausničo pritisne! Pač glejte no!“

„I, ti se presneto napihuješ“, je zopet poprijel Italijan. „Kdor bi tebe slišal, bi mislil, da si ti poveljnik, a Visconte vaš sluga.“

„Kdo pravi, da je Marko Visconti kak hlapčon?“ je odgovoril uni. „On je vojščak, da malo takih, in po Castra-

našaji obupni konkurenci nasproti italijanskim trgovcem, in desno roko stavim, da v teku leta dnij bi večina slov. trgovcev niti po imenu več ne eksistirala. Pred očmi imam konkretne slučaje, ki zadevajo tudi gospode v „Sloginemu trgovskem odseku“.

Le vsled domačega pol. prepira se je pričela mržnja med nami trgovci in obrtniki, prišli pa smo vže tako daleč, da moramo konečno uvideti, da po tej poti ne moremo naprej. Ni potreba, Bog si ga vedi, koliko bistroumosti, da vidimo, kako se ravno pri nas yresničuje latinski rek: duobus ligantibus tertius gaudet. Sami smo se začeli mrziti, in vrnil se je faktor med nas, kateri nas hoče vse skupaj uničiti! Gospodje, to niso le besede, to so dejstva.

V ilustracijo si dovoljujem med mnogimi mi znanimi le eden konkreten slučaj: Prečastiti g. Mašera, vikarij v Št. Mavru, odbornik pol. društva „Sloga“ ter starosta rodoljubnih slov. duhovnikov, se je stregel vedno le pri Slovencih, in sicer tam, koder mu je bilo najbolj pri rokah, in kjer se mu je zdelo, da je pošteno postrežen; danes pa je vže tudi on pričel izvajati politiko strankarstva ter je zapustil one trgovce, kateri so se vedno trudili, da najbolje postrežejo. Vprašam se, zakaj? Vem le eden odgovor!

Ni mi namen, morda zaliti preč. g. vikarja, imenoval sem pa njega, ker je on naše gore list, rodoljub iz prepričanja, in ni kakor nekateri, ki jim gre le — vže vedo, za kaj. — Povdarjam, da poleg navedenega slučaja imamo še preveč quasi-rodoljubov, katerim se še ni vredno zdelo, poprašati pri slov. trgovcih in obrtnikih po cenah, in vendar menijo ravno takšni, da imajo v zakupu pravico zabavljati čez vsake jim neprijetne trgovce in obrtnike (imena še zamolčim; v kratkem pa jih mislim objaviti, da bode vsakdo vedel, se potem ravnati) in celo v kat. del. društvu, iz katerega je izšel ta najnovejši bojni klic. Gospoda, roko na srce, in sprevideti morate, da ta moja trditve odgovarja istini. — Pa Bog ne daj, da bi kdo mislil, da sem nasproten enemu ali drugemu društvu, nasprotno, želim jim najboljšega uspeha v njih delokrogu, ali ta društva naj blagovolé vpoštevati, da ima tudi trgovci in obrtniki pravico do obstoja, da se več, da brez gmotno dobro stojčih obrtnikov in trgovcev bi zadnje imenovano društvo niti biti ne moglo. Od kod za bož. o voljo naj vzamemo slov. delavcev, ako nimamo gospodarjev, kateri bi te delavce mogli vporabljati ter pošteno plačevali?!

G. doktor, povejte odkrito, ali je Vam le za mandat V. kurije, ali ste res prepričani, da s tem svojim najnovejšim nastopom ne škodujete lepim ciljem, katere si je postavilo „Trgovsko in obrtno društvo“ v blagor in čast celemu slovenskemu narodu in samemu sebi.

Ne verujem, da vas je Vsegamogočni vdaril s takšno slepoto, da bi le še za časa uvideli, kako neizmerno krivico delate vsem slovenskim trgovcem in obrtnikom ter po njih celemu slov. narodu; tudi prav dobro veste, g. doktor, da imamo vsi po svetih in cerkvenih zakonih pravico do obstoja! Zakaj ga pa nani odrekate? — Toda k prvi točki.

Govoril sem s trgovcem, kateri je odbornik „Sloginega trg. odseka“, — „nomina sunt odiosa“, — mož je ves razkačen na vse slav. goriške politikarje ter je prav resno menil: v Sočo z njimi! češ, da oni so krivi, da se nam danes tako godi ter se moramo mi za njih greh pokoriti. Na mojo opombo, da bi bila se malo premrzla, je odgovoril, da jim ne bode škodilo, ako si glave malo ohladi. Ne rečem, da se s takšnimi nazori strinjam, brezdomno pa je v teh besedah tudi nekaj resnice; smoter moj pa ni, da bi to preiskoval.

Gospodje, skrajni čas je, da pričnemo vpoštevati te okolščine, ker tukaj se ne gre samo za principe, kakor piše „Primorski list“, tu se gre za naš obstoj in naroden prosep. Pustimo te malenkostne predsodke ter zdru-

canovi smrti ga smatram, če hočete, kot prvega vojskovodjo v Italiji; a kaj ima vse to opraviti s tem, da bi mi potrebovali v čem njegovega dovoljenja?!

„Ima opraviti“, je posegel vmes uni Nemec, „da poveljnik ukazuje svojim ljudem, in da četa, katera neče biti razupita kot druhal, se mora držati reda.“

„Vidiš, naš red je tak“, je dejal poprejšnji, „da nam ne more ukazovati kdorsibodi. Dokler ne dobimo plačila in še nekaj povrh, kakor nam je bilo obljubljeno, ko so nas spravljali tu sem, smo gospodarji mi, in Marko je luccanski gospod le vsled tega, ker je naš poveljnik.“

„Torej, če je Marko vaš poveljnik“, je poprijel Nemec iz posadke, „ali niste odvisni od njega?“

„Kako si zabiti!“ je nadaljeval uni, „je naš poveljnik in ni. Mi smo ga izbrali takó zavoljo lepšega in da ugodimo predsodkom ljudstva. Kajti če kaka četa gre naprej kar takó tja v dan brez svojega glavarja, in ne da bi gljušila ljudi s trobljami in bobni,

zimo se vsi kakor en mož, da dosežemo svoj cilj. „Trgovsko in obrtno društvo“ nudi nam priliko, da tudi z dejstvi pokazemo dobro voljo, pomagati si sami, ter ob enem je pomagano slovenski stvari na Goriškem, posebno pa v Gorici.

Na vseh izobraženih slojih našega naroda pa je, da pokažejo svoje rodoljubje s tem, da po moči podpirajo naša stremjenja, v katerih vidimo edino rešitev iz dosedanega suženjstva Slovencev. Zagotovljeni naj bodo vsi, da duh, ki preveja to mlado društvo, ni stranscarsko političen, ter mu ni ost obrnjena proti nikomur. Pozivljaj torej vse, da složno delajo v to, da konečno prekoračimo dobo osebnih mrženj in preprirov ter pokažemo, da smo vredni sinovi majke Slave ter oboroženi za nastop v 20. stoletje.

V tej nadi podpisem, zahvaljujaje se Vam, g. urednik, za priobčenje, spostovanjem Maryn.

Z Vipavskega, dné 28. nov. — Kako naglo se na tem revnem svetu vse spreminja, o tem imamo mi, goriški Slovenci, prebitkihkušenj preveč.

Strasli prevladujejo nad možato delavnostjo ter skušajo uničiti vse, kar je njim neljuba oseba ali stranka storila, naj si bo to še najplemeniteje delo; posebno pa, ako kdo kaj dobrega učini, kar še ni skovalo pod krinko plašča znanega dr. Gr. — kam pridemo tako?!

Komu bi se moglo sanjati, da isti Peter Medvesček, ki je pred nekaj meseci vpil na vse grlo: pfuj! — pereat naši poslanci itd., ki je pred nekaj meseci — koval njim nezaupnice, jim danes „glorijo“ in „hozano“ poje — ali niso med tem nič storili — kakor se skregali, da imajo občine z njimi nekaj dela in da se narod razburja, in to le radi ene osebe, ki se boji prvenstvo izgubiti!

O, narodni delavci, kje ste — za tako malenkost vsejati toliko razpora med narod?!

Kdor hoče gotov biti prvenstva, naj tudi dela tako, da ga bo vreden, a ne z naganjanjem z zaupnicami in nezaupnicami, kar je vse narodu na kvar, ker s tem se hoče nesposobnost v politiki in nevspehe poslancev zakriti v ta skandalozni razpor.

Ze najmirnejšemu človeku se mora vse to stiditi!

Spominjam se govora nekega vipavskega učitelja, ki je napadal poslance v razburjeni družbi, ter je dejal: Nekateri izmed nas učiteljev res mislijo, da naši poslanci so nam naklonjeni in vspešno delujejo tudi za blagor ljudstva.

To pa je zmota. Boste videli, ako b prišlo do tega, da bi se nudila prilika, zboljšati plače učiteljsvu, bodo naši poslanci prvi, ki to preprečijo. Če drugače ne pojde, se pa začno pripravati za kako bolho, ki mogoče pade o! služabnikovega psa.

In ali se ni to vresničilo? Ko bi se morla dalo kaj doseči z državnim prispevkom, pa pride naše poslance in pravi: Uni mi je na poti — se bojim, da zasede kedaj moj stolček! — Oh, sramota! Mero-dajnim krogom v premislek in ravnanje!

S Tolj askega, dné 1. decembra. — (Poročilo g. And. Vrtovca o glavnih momentih svojega čez 20 letnega delovanja na sols'eminu učiteljskem polju, vzroki odstopa od kandidature v okraj. sol. svetin odbor-ništvo „Učit. društva“ ter izjava, da ne sprejme nobene morebitne izvolitve. To je bila peta točka dnevnega reda pri zborovanju tol. „Učit. društva“ v Tolminu dné 22. nov. t. l.).

G. And. Vrtovec prične svoje poročilo samozavestno s čisto vestjo, veselim srcem in jasnim čelom prilično tako-le: Čč. tovariši, čč. tovarišice! Vekrat se je povdarjala mej učiteljsvom želja, da bi učiteljski za-

Dalje v prilogi.

se zove roparska tolpa: a če roparji stopajo lepó v vrsti in imajo pred seboj nekoga z zlato verižico okoli vratú in z dolgim mečem v roki, če nese jeden izmed njih neko kunjó, natak njeno na kolu, če na vso moč trobijo in razbijajo po bobnih, tedaj se zovejo vojščaki, vsi se jim klanjajo ter jim odpirajo mestna vrata.“

„Toda kak namen je mogel imeti Marko“, je vprašal Italijan, „da se je udal takim pogojem?“

„Kak namen?“ je ponovil Nemec začuden. „Oh, ta je lepa! Tisti namen, ki giba ves svet! Mikajo ga! tisti lepi rumenjaki, ki morejo storiti celó, da se nam zdi črno, kar je belo, in belo, kar je črno; tisti, ki dajo moč starki, da se up! teči, mladenko pa vstavijo; tisti, ki...“

„O nehaj, te prosim, ker se mi gabi!“ je zaklical Italijan. „Marko Visconti da bi kaj delal za denar! on, ki je takó veliki kudušen in darežljiv! on, tak možak!...“

(Dalje pride).

stopnik poročal o svojem delovanju v okraj. sol. svetu. Tej želji ustrežem danes. Dovoljeno naj mi bode pri tej priložnosti, ozreti se še nekoliko nazaj.

V Kopru na učiteljskem smo imeli svoj zasebni pevski zbor, kateremu sem jaz predsedoval. Vadili smo se vsakega petka, govorništvu, v deklamaciji, igrati ter prirejali izlete in veselice. Delal sem na to, da smo se skupno naročili na več slovenskih časopisov.

V prvi službi v Ajdovščini l. 1878-79. je blagodejno vplivala na me — nadučitelj blagega sponzora ranjki g. Sentičar glede delavnosti in točnosti v službi. Tu sem ustanovil malo drevesnico in napravil skoro vse orodje za telovadbo. Pri uradni učiteljski konferenci v Gorici l. 1879. sem se udeležil prikritih razprav ter stavljal nekatere predloge glede obiskovanja šole.

V Dolini, koperski okraj v Istriji, 7 let učiteljujoč sem se udeleževal snovanja „Učit. društva“ v Sežanskem okraju ter bil potem provizoritelj in soustanovitelj „Učit. društva“ za koperski okraj. Celi čas tamošnjega službovanja sem bil voljen v odbor „Učit. društva“ bodisi kot predsednik, tajnik ali blagajnik.

Pričevši se natančno deželne sol. postave za Istro, sem stavljal v „Učit. društvo“ in pri uradni učit. konf. v Kopru v teku časa več važnih predlogov. Tako za zboljšanje učit. plač v Istriji, da bi se odpravil zastareli in skrajno krivični krajevni sistem. Še danes mi je milo in bitko, da mora istrski tovariš, bodi si po kateremkoli vzroku navezan na koji kraj, učiteljevali ves čas za isto plačo, navadno 400 gld. Personalni sistem je vendar pravičnejši. V slednjih predlogov s ustanovitvi društveno-knjižnice, okrajno uč. knjižnico razdeliti v dva dela, v slovenski in italijanski del, in vsak je svoj del oskrboval in vpravljal, v dež. konferenco je bil poklican z virilnim glasom zastopnik slovenske učiteljske manjšine, z virilnim glasom v slovenske postave morali so biti vabljeni k sejanju kraj. sol. sveta vsi učitelji — voditelji istega okraja: do istega časa je bil vabljen k sejanju kot ud kraj. sol. sveta le učitelj-voditelj najprej razredne ljudske šole v okolici. Priponniti je, da v Istriji spadajo vse šole v županiji pod eden in isti krajni sol. svet — po nekod 4-10 sol.

V Dolini sem pregovoril občino, da je ista odstopila prostoren obzidan vrt v šolske namene za sadje- in trtorejo. Ob nedeljah po večernicah sem predaval v „Čitalnici“ zbranim kmetovalcem o umnejšem kmetijstvu.

L. 1886. v Tolminu službo zadobivši, sem začel prvo šolske postave za Gorisko proučevati. Pri prvi uradni okraj. učiteljski konf. sem stavljal predlog, da naj se voli v smislu postave stalni odbor, ki bo sestavljal dnevni red uradnim učiteljskim okraj. konf. To je vendar velik razlog, sestavlja-li dnevni red učiteljsko ali pa okraj. sol. nadzornik sam po svoji volji. Stalni odbor, izvoljen izmed učiteljstva, stavi lahko na dnevni red uradni učit. okraj. konf. v razpravo gmotno stanje učiteljstva, ugled in širše pravice učiteljstva i. t. d. ne le pa pedagogično-didaktične predmete. Pri tej učit. konf. sem bil tudi izvoljen učit. zastopnikom v okraj. sol. svet v Tolminu. Za to delovanje sem si napravil koj nastopni načrt: 1. Z ostalim učit. zastopnikom delati v sporazumenju in v soglasju. 2. Učiteljske in šolske interese zastopati v okraj. sol. svetu v soglasju in v sporazumenju tudi s predsednikom, okraj. sol. nadzornikom in ostalimi udi. 3. Ako pa ni mogoče sporazumenja, oborožen s postavo, prešinjen s pravico in resnico, pridobljajoč glasove ostalih udov, zavzeti se odločno in energično za učiteljske in šolske interese, ne oziraje se niti na desno niti na levo. Temu svojemu načrtu zvest sem delal 13 let v okraj. sol. svetu. Izposloval sem osobito podučiteljem — podučiteljicam stalno osebno doklado. Ne iz principa nego ker bi bil katehet v II. oz. v I. plačni vrsti na škodo učiteljstva, nisem glasoval za njegovo imenovanje v Tolminu, ker je izključila postava l. 1896. začasne učitelje iz skupnega števila v pomikanju v višje plačne vrste, dosege, da so se došli zač. učitelji-ljice imenovali stalnim. Skrbel, da je bil, hitro ko je bilo katero mesto prazno, najstarejši učitelj-ljica pomaknjen v višjo plačno vrsto. Učitelj v okraj. sol. svetu načelo, da se učitelji-ljice pomikajo v višje plačne vrste in nastavlja na boljše mesta po službenih letih. Dosegel skupne in istodobne počitnice z drugimi okraji v deželi, dosegel dnevni red k sejanju, delal na to, da se učitelji-ljice mej sol. letom ne prestavljajo; ako pa se ze mora kečo prestaviti in nova imenovanja naj se izvršujejo pred začetkom sol. leta, da z novim sol. letom je vsakdo na svojem mestu, da ne trpi red in pouk. Ker sem bil mej udi eden izmed največjih davkoplačevalcev, sem odločeval mnogokrat pri preudarkih, zidanju sol. poslopij i. t. d. Skrbel, da se je postavitev v preudarku — podpore učiteljem — povišal za par sto gld. Učiteljsko sem v okraj. sol. svetu sicer mirno in taktično a toplo in odločno zagovarjal; ako se ni moglo katerega tovarisa popolnoma oprostiti, sem delal za najmanjšo kazen. Tu ne bodem navajal posameznih slučajev v 13. letih. Roko na srce, in vsakdo lahko vidi, kaj sem vse v tem oziru storil. Omeniti pa naj mi bode dovoljeno, da sem v treh slučajih za tri tovariše v okraj. sol. svetu krvavel. Posledice za me so bile

hude. Zarad. jednega sem bil že iz Tolmina v Kred prestavljen in nisem dobil državne službe, ki mi je bila takorekoc obljubljena, zarad. tretjega sem bil v „Učit. društvu“ izdan, kar bi uštelilo imeti tudi jako občutne posledice. Da vrhu tega delajo ravno tri trije tovariši proti meni, ni lojalno, ni lepo.

V okraj. sol. svetu sem nadalje stavljal več predlogov, ki so merili na zboljšanje solstva in zboljšanje gmotnega stanja učiteljstva. V okraj. sol. svetu sem si prizadeval pridobiti in utrditi upliv učiteljskih zastopnikov.

Kot predsednik v „Učiteljskih društvih“, kot delegat „Zaveze“ v Celju, v Trstu, Gorici, kot predsednik ali odbornik v drugih društvih in pri uradnih okraj. učit. konf. in lokalnih konf., bodi si v političnih društvih in pri političnih shodih, v starasinstvu, pri snovanju hranilnic in posojilnic i. t. d., bil in ostal delujoča moč ter imel pred očmi vedno in povsod šolske sešeno pa učiteljske interese ter povzdigoval v tem smislu vedno in povsod svoj glas in stavljal primerne nasvete in predloge, ki so merili na zboljšanje solstva, povišanje učiteljskih dohodkov in razširjenje njih pravice, povzdigo in utrditve učiteljskega ugleda in stanu i. t. d. Predalec bi zasel, ako bi hotel tu nastevati svoje razprave in predloge v vseh zgoraj omenjenih korporacijah.

V časopise sem pisal mnogo. Prva leta, ko je urejeval „Učit. Tovariš“ se ranjki g. And. Praprotnik, sem obdeloval in priobčeval v tem listu bolj pedagogično-didaktične razprave, kasneje se pa pečal bolj s pravnimi razmerami učiteljstva. Celu ko sem bil pred par leti na Tirolskem, sem se seznanil s tamošnjimi nekajimi gg. tovariši, proučil tamošnje sol. postave ter tamošnje razmere opisal v naših solskih listih.

Ves čas pa pišem in se ob enem praktično pečam z umnejšim kmetijstvom.

Ceti čas svojega učiteljevanja sem iskal prilike za nadaljno izobraževanje, in k temu tudi svoje tovariše prijateljsko spodbujal, vedoč, da le na ta način dopolnimo pomankljivosti ter zadobimo in utrdimo večji ugled.

Gojil sem in gojim še vedno vročo željo po višji izobrazbi in premestitvi učiteljskega iz Kopra v Trst ali v Gorico celih 24 let. Dal sem tu pa tam tem svojim željam odduška, a nikoli misleč, s tem koga napadati ali žaliti. Imel sem pred očmi stvar in ugled učiteljstva.

Zadnja leta delam na to, da bi vseslovensko učiteljsko izdajalo svoj kmetijsko-gospodarski list, urejevan za naše kmečko ljudstvo. Zato smo učitelji najposposnbiši, učiti v nadalje v takem listu odraslo mladino in ljudstvo sploh cepljajoč in poučujoč je v umnejšem kmetijstvu in boljsem gospodarstvu, kazati ljudstvu šolo kot njemu koristno napravu in učitelja kot dobrotnika držav in narodov in tako siriti in utrjevati naš upliv v ljudstvu ter dvigniti kvišku učiteljski stan, ne hlapčujoč več nobeni stranki brez dejanskih kompetencij. Moji načrti v tem oziru so pri upravnem odboru dične „Zaveze“.

Napade na solstvo in učiteljsko sem odbijal energično in odločno, naj so pa prihajali od katerekoli strani. Tu bi lahko navedel mnogo, mnogo izgledov, kako sem v takih bojih za solstvo in učiteljsko krvavel. „Tovarišem sem bil in ostanem udani prijatelj, dober svetovalec, sešeno mlajšim kolegom, kar lahko pričajo vsi gg. tovariši kot bivši podučitelji v Tolminu.“

Konečno naj mi bode dovoljeno še pripomniti, da niso ni malo osnovana sumničenja par gg. tovarišev, ki mej drugim trde celo, da nisem za njih oziroma za učiteljsko še nič storil — zakaj in od kod to prihaja, mi je uganjka. Povdarjam pa tudi to, da ostanem pri svoji izjavi: ne kandidujem več v okraj. sol. svet in v odbornišvo „Učit. društva“ ter ne sprejemam nobene morebitne izvolitve.

Iz Istre v vodnjanskem okraju. — Jasni se kakor po nevihti. Bruhnil je vihar na Goriskem, ki prinaša jasen dan, čeprav „Gorici“ kriče: Gabršček je vsega kriv! — Jasni se po nevihti, in sedaj n. pr. „Gorica“ sama priznava, da se je ob volitvah med Tonklijem in dr. Gregorčičem mnogo grešilo! Drugače pa v vsakem drugem in tretjem listu pogreva vedno ene in iste besede na dr. Tuma in Gabrščka. — V št. 22. piše Gregorčičev list, da je lastnik „Soče“ modrasev hlapec; dr. Tuma da je modras? Tista „Gorica“, ki drugim očita vedno nedostojnost, piše tako. Jeli so to dostojne besede lista, ki je glasilo dr. Gregorčiča in bajne nekaterih goriskih dež. poslancev? List, ki bi imel kazati pravo smer politike in delovanja goriskih dež. poslancev, je postal do cela oseben. Z divjo gonjo gre proti mozem, ki so veliko storili v prospeh Slovencev na Goriskem in obisplje jih z psokami, kakoršnih v slovarju zmanjste. — Ta nesramni list „Gorica“ očita Gabrščku mošnjček in obrt! Za Boga! Kaj bodo gospoda okoli „Gorice“ pol zastonj pol za denar prodajali tis-kovine? — Povem Vam, da slovensko ljudstvo današnji dan dobro razume, kaj je konkurenca in kaj boj za obstanek. Zdej je „Gorica“ veliko bruno pred njimi „Goriska tiskarna“. — In ker se Gabrščka ni dalo moralno ubiti, ga hočejo uničiti gmotno. To očitno kažejo v „Gorici“ besede: „Poberi se! Vsakemu količjak izobraženemu Slovincu je znano, kolikó je žrtvoval G. z izdajanjem raznih knjižic ter drugih knjig, časopisov, itd. Ali je tu delal le za svoj moš-

nječek, ko je imel pri takih podjetjih po večini le izgubo! On je imel namen, da dobi narod in mladina dobrega čtiva za zmerno ceno. — Zato pa mu zdaj „Gorica“ poje zahvalo — in kar ubiti ga hoče, ko se je potegnil za svojo čast in poštenje, potem ko mu je isto „Gorica“, kateri stoji na čelu dr. Gregorčič, vedoma in hotoma kradla! Pa naj skončam! — Gg. dr. Tumi in Gabrščeku kličem z Jurčičem: Trvd bodi neizposen, mož jeklen, kačar! braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu.

Sprejmite moj pozdrav!

Slovenski delavec.

Iz Prage. (Konec.) Zakaj baje nisem nastopil proti Milanu? Zato, ker bi mi ne moglo priti na misel, da bi se delal smešnega; proti Milanu je pisala vsa poštenjsa žurnalistika cele Evrope in Amerike — prosim odpuščenja, — toda le žurnalistična brezglavost se zna bojevati s takimi dokazi! Sicer pa — jaz sem proti Milanu v resnici pisal! Glej „Socijalno vprašanje“ str. 679. (V tem delu opozarjam naše ljudi na odstavek o židovskem vprašanju str. 524-534.)

Nekateri modrijani me pošiljajo tudi na pomoč — Boerom. To je tako otročje, da se proti temu resno ne da niti govoriti; zato je opomin na Omladino perfind — jaz sem se, čeprav že nisem bil poslanec pod zaščito imunitete, potegnil in potegoval za mnoge omladiniste, četudi oni o tem morebiti niso niti vedeli. (N. pr. v knjigi „Naša sedanja kriza“ itd.)

A da pišem v nemške liste! Da, in bom pisal. Vendar ne morem pisati v češke liste, ki o meni leta in leta ležejo — a to naj mirno gledam in molčim. Ako bi znal Kitajsko, bi pisal tudi v kitajske liste, da bi ubranil resnico proti naši žurnalistični korupciji. Toda, zaman govoriti! S silo ugnati, se ne dam nikomur in se ne umaknem lažem in nerazumnim geslom. Dijastvo ima dolžnost misliti in potem ravnati — verujem, da bode večina češkega dijastva mislila in premisljeno ravnala. More iti drugo pot nego jaz, morebiti tudi nasprotno pot, za to ima pravo in dolžnost, kakor hitro nastopa zavedno in z razlogi. Eno dobro bodo imele te demonstracije: boljši in bolj misleči ljudje se vprašajo, kaj je to javno mnenje in kakšni ljudje pravzaprav to mnenje sedaj fabricirajo, in se naposled povprašajo, ali je porok za resnico soglasje četudi celega naroda. Polenski proces in njega žurnalistično izrabljenje mora podati v tem oziru mnogo in velikega pouka. — Tu je razložil prof. Masaryk vzroke, zaradi katerih je nastopil proti polenskemu procesu. To so bili pošteti nagibi! Kdor pozna vsaj nekoliko njega, njegovo vestnost, ta ni bil ni trenotek v zadregi glede tega, ali so bili njegovi nagibi pošteti. Le ljudje, ki sami nimajo nobene vesti, morajo sklepati in soditi, da je tudi drugi nimajo. Vse, kar se je govorilo in pisalo glede podkupljenja, prijateljstva z židi, to je nesramna laž in obrekovanje. Sam „Vaterland“, glasilo fevdalcev in klerikalcev, je v uvodnem članku, doposlanem mu iz Prage, priznal: in nasprotniki Masarykovi ne verujejo v to, da bi bil storil ta korak iz nepoštenih nagibov, ampak so uverjeni, da je to storil iz prepričanja!

Kakšen je ta češki antisemitizem, poulični antisemitizem, navedem dva slučaja. Kolega Šmeral, urednik dij. lista „Stud. Sb.“, pripoveduje, da je videl družbo 6 dijakov, ki so se sešli in potem odšli v gostilno večerjat z namenom, sklenjenim po dobrem premisleku, da nabijejo danes nekega žida. Moj kolega jim je sledil, kako so sli v tri gostilne za izvoljenim mozem, dokler niso začeli z njim prepira po polnoči v neki zakotni kavarni. A to niso bili dijaki prvega letnika. Drugod sem zopet bral, da je bil v Nachodu neki star žid bolan za sušico. Svetovali so mu žensko mleko, da si podaljša življenje. Najel si je iz Prage dve mladi dojici, da sta ga dojili. Potem se dostavlja: Kako lep pogled mora biti, ko leži taka nemarnost (star žid) na prsih mlade, od zdravja kipeče ženske!

Ali je to pošten antisemitizem? Ali se na ta način osvobojamo židovskega vpliva? S tem se le šuje proti židom, žrtve tega so zaslepljeni kmetje, a brezvestni časnikarji imajo v tem sredstvo, da jezo naroda, ki bi se mogla obrniti proti njim, obrčejo na drug predmet. In kaj naj rečemo k temu, ako se prodajajo slike umorjene deklice v Polni z lilijo v roki in krono kakor kake mučenice!?

Proti takemu antisemitizmu nastopati, je dolžnost vsakega poštenjaka. Proč s pretevezami! Vsakemu svoje: kristjanu in židu. Pogubnemu kapitalizmu pa se upirati, naj se pokaže pri tem ali onem, toda ne z lažmi in obrekovanjem, ne z demonstracijami in silo, ampak z resnico in poštenim delom.

Proti surovim demonstracijam proti prof. Masaryku se je odzvalo vse misleče in delavno dijastvo. Doslej so se na izjavi, ki obsoja nedostojne demonstracije, pripustjače pri tem vsakemu svobodno mnenje o Masarykovih brošuri, podpisali 604 dijaki, a podpis se nadaljujejo. Vrhu tega je podalo protest 9 dijaških društev (med temi dve največji: „Akad. čitarna“ in „Slavia“), isto je storilo tudi nekaj slušateljic na češki univerzi, gospa in gospodičen.

Kakšni ljudje so pravzaprav demonstri-

rali, kažejo jasno razni značilni momenti. Za hrbotom prof. Masaryka so kričali „pereat“, ko se je pa obrnil, so kričali bolj tih „stava“! V društvu „Krakonoš“ se oni, ki so demonstričali, niso upali priznati in navešiti svoje razloge zato — nasprotno, z drugimi vred so glasovali za protest proti demonstracijam ter tako obsodili same sebe! To je strahopetnost, neznačajnost, nezavednost! To so bili zaslepljeni, naštevanci buržoazijske žurnalistike, ki so demonstriali ne vedé, zakaj in proti komu. Značilno za demonstrante je tudi to, da sta se tudi pri demonstracijah izgubili dve gobi in dve brisači, kakor je naznanil dekan prof. dr. Mourek!

Te antisemitske demonstracije proti prof. Masaryku so bile izbruh fanatiziranih, nezavednih mas. Te radi prepuščamo v vzor Masarykovim nasprotnikom češkim in slovenskim. Tovarišem — vseučiliščnikom, ki so bili letos meseca majnika v Pragi pri dijaških slavnostih, omenjam, da so bili glavni voditelji in prireditelji teh slavnostij ljudje enakega in podobnega kalibra kakor pri demonstracijah proti prof. Masaryku. Češko-slovenska vzajemnost in prijateljstvo naj živi!

Dr. Tobolka, mladi a nadarjeni češki zgodovinar, ki je bil kot dijak svoje dni prišas t. zv. neodvisne stranke, stranke antisemitske v poštenem pomenu besede, piše o demonstracijah v „Stud. Sb.“ sledeče: „Sodba o demonstracijah ni enotna pri teh, ki so obsodili demonstriranje proti prof. Masaryku. Eni bi ne bili proti demonstriranju, ako bi bilo spodobno, drugi so zavračali demonstracije v tem slučaju in tedaj, ako bi ne bile imele surovega značaja. Katero mnenje je bolj opravileno? Mislim, da drugo. Ne zavračam demonstracij v obče, toda smatram, da niso na mestu povsod tam kjer gre za izraz misljenja, za diskusijo, za čisto znanstveno vprašanje. Umevam, da se morajo ljudstvo upreti in pokazati svojo nejevoljo, kjer se mu je zgodila krivica proti njegovi volji, kjer ni možno debatiranje, kjer je nujno, pomiriti se s tem, kar se je zgodilo, in taknih demonstracij ne obsojam, toda ne morem videti opravičenja demonstracije tam, kjer izraža kdo svoj nazor, kjer je možno razmisljati in govoriti, in kjer se nikomur ni zgodila krivica. Da hočejo s silo potlačiti mnenje mislečih ljudi, to je pri nas zelo razširjena reč, in krivda tega je, četudi ne popolnoma, na strani naše žurnalistike. „Nar. Listi“ se od nekdaj bojujejo proti mislečim glavam in so hoteli prevzeti vodstvo tudi v sedanjih demonstracijah. Vriskajo, da se dijaštvo vrača k letu 1882. in da zavrača delovanje onih, ki so prišli na Češko, da rušijo malike (Masaryk). Bilo bi napatno, da soglašamo s tem mnenjem. Med rokopisnim bojem (Masaryk je nastopil proti prisrni t. zv. zelenodvorskega in kraljevdvorskega rokopisa, ki naj bi dokazovala starodavnost češke literature. Kdor ni vanje veroval, je bil „izdajalec naroda“. Narodni maliki in narodno malikovanje!) in s sedanjimi demonstracijami je mnogo podobnega. V rokopisnem boju je slo ravno tako za svobodo, ali se sme izraziti svoje mnenje, kakor gre za to sedaj. „Nar. Listi“ se od rokopisnih dob niso predrugačili. Potlačujejo svobodo znanstvenega misljenja do danes, nasproti preiskujočim glavam stavijo neodgovorno, shipnotizirano, nemislečo maso in zahtevajo, da bi znanstvenik kapitaliral pred nerazmislijačo maso. „Nar. Listi“ so do danes tabo nazadnjaštva in žurnalistične nizkosti. Društvo „Slavia“ je izdalo brošuro „Dijaške demonstracije proti Masaryku“, kjer pisatelj razpravlja, zakaj je v obče del dijastva demonstrial, zakaj tako brutalno, ali je opravljena taka demonstracija in kake vrste ljudje so demonstriali?

Pisatelj omenja značilne trditve v knjigi katoliškega duhovnika V r b e, da bi židje ne smeli imeti zaradi tega, ker so židje, pravice do studiranja prava, medicine, modroslovja itd.!! Ne vem sicer, katero knjigo Vrbe pisatelj misli, morebiti najnovejšo „Umor v Polni“, ki je bila zaplenjena. V drugem izdanju, ki je imam pri rokah, je kakih pet zaplenjenih strani praznih, najbrže je bilo tu ono mesto, ker sicer ga nisem našel. Vsekako dobro označuje misljenje čeških antisemitov....

D.—L.—

Domace in razne novice.

Zaplemba. — Zjutranje izdanje nam je zaplenilo drž. pravdnistvo radi par stavkov o slovenski trgovini v Gorici ter o geslu „Svoji k svojim“! Proti tej zaplembi podamo utok.

Dolžnike, ki dolžujejo vsi skupaj velike svote, prosimo uljudno, naj vsaj tekom tega meseca izpolnijo svojo dolžnost. — **Beseda za „Solski dom“.** — Podpisanemu in v ta namen ustanovljenemu „veseličnemu odboru“ je odbor tuk. „Čitalnice“ prepustil čitalnične prostore, da priredi v njih v nedeljo 10. t. m. „besedo“, katere čisti denarni dohodek se izroči „Solskemu domu“. Pri tej „besedi“ hode sodelovalo čitalnično pevsko in igrano osebje. Na vzopredu bodeča ena ali dve gledališni igri; izmed pevskih toček pa omenjamo narodno pesem „Daj mi, dekle pušelj!“ (za čveteroglasni moški, čveteroglasni ženski in vteroglasni mešani zbor), katero je pred kratkim umrl Stanko Pirnat tako mojstersko harmoniziral, razširil in za koncert priredil. To naj blagovoli sloveno občinstvo za danes vzeti na znanje. Popolni vzpored priobčimo v prih. Veselični odbor.

Vse po našem vzgledu. — „Soča“ izhaja dvakrat na teden v jutranjem in večernem izdanju, zato mora izhajati tako tudi „Gorica“. — V naši tiskarni izdajemo že več let velik urnik železnice, parobrodov in pošt, na kateri sprejemamo tudi oglase v pokritje glavnih stroškov. Ta lepak je jako imenitno sredstvo za reklamo, ker visi povsod, kajti razdelimo ga 1400 iztisov. Tudi „Goričani“ so se povzpeli do takega plakata, ali menda edino le z oglasi, kar je — smešno! Ali storili so to v nadi, da bodo nam delali nekaj konkurence! — Ker izdajamo mi kot brezplačno prilogo znameniti „Kazipota“, kakoršnega nimajo ostali Slovenci, morajo izdati „Goričani“ pa vsaj „Narodni Koledar“, katerega je toliko treba kolikor lanskega snegu. Neumorno lové oglase zanj, ker so toliko blebetali o „židovskem gšeftu“, da se jim je konečno vrnil v krv in mozeg. — Čudno, da ne izdajajo „Kazipota“. Naš vzorec imajo v rokah, a ponorejati in posnemati znajo izbornu, kakor se vidi. — Dr. Gregorčič je moral biti v Gorici in ne na Dunaju, da je urejal „plakat“, „koledar“! Na Dunaju že opravi brez njega! Dovolj je, da gre po dijete!

Delavska organizacija. — G. dr. Pavlica je na obnem zboru kat. del. društva poudarjal, da „Soča“ pravi, da delavska organizacija ni potrebna. To trobita v svet tudi zadnji „Primorski list“ in pa ljubljanski „Glasnik“ v dopisu iz „Gorice“. Gledé na to prosimo g. dr., da nam pokaže tisto število „Soče“, v kateri smo mi pisali, da delavska organizacija ni potrebna, da se tudi mi o njegovi trditvi prepričamo. Prosimo torej!

Konsumna društva. — Poročajo nam, da v Selu pri Črnicah snujejo pod vodstvom Ant. Berbuča, brata poslanca prof. Berbuča, konsumno društvo, ki bo imelo naslov: „Konsum na debelo“. Neki mož iz Skrilj prav pridno agituje v to svrhu. Baje je bil radi tega nameravanega društva v Skriljah tudi neki shod.

Dalje smo čuli, da nameravajo ustanoviti konsumno društvo tudi v Volčjemgradu! — Svarimo že naprej prizadete, ob enem pa opozarjamo na naše članke pod zaglavjem „Trgovsko in obrtno društvo“ ter druge vesti o konsumnih društvih, da spoznajo, kaj in kako je s takimi društvi ali zadrugami.

Goričanska poštenost v polemiki. — Na lažnjiv napad v „Gorici“ sem povedal, da sem za svojo hišo vedno kupoval pri Slovencu, moja mati, ki je trgovka v Kobaridu, pa da je kupovala blago na debelo prej pri Orzanu, odkar pa imamo trdko Resberg-Trudnovo, da kupuje pri tej, kolikor se sploh še peča s kupčijo. — Zadnja „Gor.“ je ponatisnila mojo izjavo, ali le do tam, kjer je rečeno, da moja mati je kupovala blago za svojo stacuno na debelo pri Orzanu, izpustivši drugi del o trdku Resberg-Trudnovo. In na podlagi take falsifikacije zatrdi predzno, da je mene razkrinkala, naznanivši svetu strašno novico, da je — moja mati kupovala blago na debelo pri Italijanu, dočim kupujem jaz blago pri Slovencu le — na drobno.

Po tej „Goričanski“ filipiki bi bilo soditi, da morajo tudi naši trgovci na deželi kupovati blago pri — malem trgovcu v Gorici! Tako norost je mogla izblekniti le „Norica“, ki sploh ne vé, kaj bi pisala o slovenski trgovini v deželi, da se ne blamira ob vsaki besedi. Nasi mali trgovci v Gorici sami kupujejo pri Orzanu in Venutiju, skoro nič pri Resberg-Trudnu! Tudi trgovci na deželi kupujejo blago za svoje stacune pri eni velikih zalog in ne potrebujejo posredovalca! Sicer vé tako reči vsak otrok, vedó tudi „Goričani“, ali „lažniki“ po poklicu — pač ne morejo drugače nego lagati in obrekovati... češ: semper aliquid haeret! A. G.—k.

Odgovor g. Jes. Mozetiču v Prvačini: Vi imenujete „perfidno laž“, da so bili plačani vozovi Prvačkovcem na znani shod v St. Peter. — To „perfidno laž“ Vam vramam nedotaknjeno, kajti istina je, da: 1. sem jaz pisal v Prvačino (najbrže Vam), da pridite na „naše“ stroške itd., 2. da je bilo vseh stroškov okoli 30 gld., med temi velik del za Prvačkovce. Trejti dan po shodu je prišel nekdo k meni v Gorico po denar. V St. Petru je bil tudi račun...! O teh „računih“ nimam kakih podrobnih zapiskov, zato moram govoriti v splošnih besedah. — Sicer pa naj se g. M. le potolaži, ker takrat v St. Petru ni bilo prvič ne zadnjic, da je bilo treba marsikaj plačati, kar bi vsakdo zanimal, ako bi se o tem javno govorilo.

Kar sem torej pisal, je in ostane istina, pa naj bo ta ljuba g. M. ali ne! Sicer rad verujem, da g. Mozetič ni prejel nikakega plačila, za katero ni bil opravičen... Na ostala zatrjevanja g. M. ne odgovorjam. A. G.

Župnik Berlot na Vogerskem je priobčil v „Gorici“ dolgo klobaso, ki dokazuje dvoje: velkiansko domisljivost in brezmejno predrznost v trditvah, da gahuje ne karakterizujemo. Mož je napisal celo vrsto trditvev, ki so očitne neresnice, pa je šel drugo jutro vsejedno brez skrbi maševat... Da bi mu na vse budalosti odgovarjali, nam ne pade na um. Le par opazk.

Postenjak Berlot pravi, da je ušel v tabor najtérnejših klerikalcev okrog „Prim. lista“, ko je spoznal Gabrščka

bolj od blizu; ubožec se je gotovo ustrašil tega liberaluha... Pravi pa, da je storil to, kar dela dandanes vsak posten, pameten mož, t. j. obrnil je Gab. hrbet! — Lep poklon za vse tiste, ki niso šli stekli za Berlotom v klerikalni tabor! Ti torej vsi skupaj niso ne pošteni ne pametni! Postenje in pamet so vzeli v zakup naši klerikalci... Primaruha! Veliko je v deželi mož, ki niso pošteni in pametni po Berlotovem uzorcu!

Ta izvoljeni postenjak pravi tudi, da „Soča“ je začela že od tistega časa, ko se je „P. L.“ približal Gregorčiču, najprej skrito potem pa vedno bolj očitno pisati proti dr. Gregorčiču in grofu! — Postenjak Berlot je sel maševat, ko je zapisal to laž!

Da je bil na v z o č (!) pri seji, ko se je sklepala zaupnica, opravičuje s tem, da je bila seja — javna! Take kozle natveza citateljem „Gorice“!

Dalje citamo ta-le čudež koncem 19. stoletja: „Gledé zaupnice se lahko postreže z rokopisoma dveh starašin. Rokopisa se ujema popolnoma z zaupnico!“

Kar se tiče ljubeznivega konca iz peresa tega posvečenega postenjaka, da je treba vedno ravno nasprotno verjeti od tega, kar „Soče“ piše, končujemo tudi mi z veliko bolj resnično trditvijo, da: kar župnik Berlot skvasi — je gotovo skovano po zavistarskem načelu: namen posvečuje sredstva!

V St. Andrežu so ljudje zadnji čas precej razdraženi, ker je v cerkvi zabranjeno slovensko petje „Tantum ergo“. — Pač: latinizovanje je potujčevanje!

Gonja proti „Soči“ je čedalje hujša, čim bolj se bližamo novemu letu. Nasprotno pa naši pristasi vzdržujejo „Gorico“ iz „radovednosti“. Kakor se vidi, bi treba delati po načelu: zob za zob! To našim gg. somišljenikom v prevdarek!

„Gorica napreduje“. — Tako je vskliknil tukajšnji „Corriere“, ko je zabeležil vest, da trgovec Del Piero v Gospodski ulici si je opomogel (največ s slovenskim denarjem) toliko, da je prezidal svojo hišo in prodajalnico razsiral ter napravil lepo izložbo. Pri tem pa se „Corriere“ v svoji ljubeznjivosti ni mogel vzdržati, da bi se ne obregnil ob slovenske napise v mestu, izmed katerih dva v Gospodski ulici „Goriška ljudska posojilnica“ in „Krojaska zadruga“ Lahe neizmerno bodeta v oči. Na to stran se s „Corrierm“ ne bono pričkali, recemo le, da je še le pričetek storjen s slovenskimi napisi — kaj pa jih še pride počasi! Pride jih toliko, da nikdo več ne bo dvomil o „laškem“ značaju mesta!!

Gorica napreduje, pravi „Corriere“. Da, napreduje, ali kako počasi, počasi! Dočim kažejo slična druga mesta res lice pravega pokrajinskega glavnega mesta z marsikatero moderno napravo, v Gorici napredek v tem smislu noče iti naprej, Gorica je še vedno — „dolga vas“!

Vzroka temu ni težko najti. Goriški Lah sovraži vse, ker se ni rodilo baš na tistem keščeku zemlji, kateri zove „mondo goriziano“, in potem slavna mestna uprava! Ko bi se magistrat malo več pobrigal za razvitek mesta, zlasti ker ima biti zdravilišče tujcem, ter bi malo manje politikoval, bi bilo marsikaj drugače gledé napredka, tako pa je vse po starem. — Tujci, ki prihajajo v Gorico, ko so poprej čuli tam zvunaj slavošpeve o goriških Lahih, zapuščajo mesto razočarani, ker ne dobé v njem skoro nič tistega, kar so pričakovali.

Gorica bi lahko napredovala, ali naš laški magistrat ni za to, — menda čaka napredek tistih časov, ko bodo v mestu gospodari — Slovenci!!

„Friuli Orientale“ bo naslov, kakor smo čuli, novemu laskemu listu, ki prične izhajati z novim letom. „Corriere“ preneha, novi list pa bo baje izhajal vsaki dan! Da pa bo to mogoče, je potreba kapitala, in sicer zadosti. Poskrbeli so tudi za to, ker so dobili trgovca B. v Raštelju, ki jim je dal potrebno glavnicu, katero pa si je kot trgovec pridobil tekem let s „pejte ga noter, pejte ga to“; torej s slovenskim denarjem po večini se ustanovi nov laški list proti Slovincem, in da pojde do skrajnosti proti nam, za to nam pričajo imena ustanoviteljev novega lista, katere smo že svoj čas priobčili.

Obsojeni Poljaki. — V četrtek je bilo pri tukajšnjem okrožnem sodišču obsojenih 5 mladih Poljakov v starosti od 19 do 21 let vsak na 14 dnij zopora in globe 15 gld., ker so hoteli ubežati preko Vidma v Ameriko, ali so bili zasačeni.

Za dljake višje kmetijske šole na Dunaju, ki so pristojni v Istro ali na Gorisko, razpisuje namestništvo v Trstu državno ustanovo v znesku 210 gld. Prosnje na namestništvo je oddati do 10. t. m.

Obratni zemljevid Avstro-Ogerske za l. 1900. je izdala znana podjetna tvrdka G. Freytag na Dunaju. Na tem zemljevidu so označene točno vse železnice, tudi tiste, ki se gradijo ali so projektovane (tako n. pr. vipavska), dalje poštne zveze in parobrodne vožnje. Vsa železnica je označena z drugo barvo, psebej je zaznamovan obrat za brzo vlake, eno- ali dvoprežne črte, oddaljava postaj, vsi kraji, kjer se ustavljajo železnice, barke ali kjer se nahajajo poštni uradi. Tak jako lep zemljevid stane samo 2 K.

Lov na zaupnice. — Brezumnna gonja na zaupnice za ubeglega grofa Coronini-ja

se nadaljuje... dasi je jasno, da grofa. ne bo več najaz... Tudi je veliki večini jasno, da je zasluzil grof vse drugo prej, le zaupnice, ko je pobegnil iz državnega zbora med zborovanjem, katerega že toliko časa ni bilo! To se pač vidi, koliko smisla ima bogat aristokrat za — kmečke občine!

Kakor smo poročali, je zaupnica slovesno propadla v Mirnu. Vkljub temu je bila pretekli teden zopet sklicana seja starašinstva edino zaradi — zaupnice. Toda tudi takrat so bili za njo le župan, njegova dva sorodnika in župnik; vsi drugi proti — in zopet je propadla.

V Anhovem je zaupnica pri seji propadla; vkljub temu smo jo citali v „Gor.“, kajti dal jo je sam župan po „naročilu“ starašin. Maslo vikarja Čarga!

V Doberdolu so jo tudi sklenili 26. nov., dasi vsi sedanji starašini vkup ne vedó, za kaj se gre. Vikar Bratina!

V St. Andrežu letata od krème do krème dva plačana agenta, ki niti ne spadata pod St. Andrež, marveč le pod tamošnjo cerkveno občino, drugače pa pod Gorico. Ljudstvo se pa odločno upira.

Lov na zaupnice je dosegel grozno blamažo, ki je najboljši dokaz o položaju v deželi! Vkljub temu tirajo „Goričani“ razpor dalje! Mi vemo, da celó imenitni „Goričani“ pripoznavajo na tihem med 4 stenami, da je „Sočina“ stranka na pravi poti, a nimajo toliko poguma, da bi se otresli „narodnih trogov“, ki hočejo imeti razpor za vsako ceno. — Ali najgovorimo bolj jasno?!

Lepi dnevi. — Ne moremo se pritoževati o pričetku decembra, da nas preveč stiska. Dnevi so krasni, mraza ni, narava vsa je kakor živa. Celó doli s kršnega Krasa smo dobili od mlade gospice Alice Švarove vijolice, katere je natrgala na prostem.

V Doberdolu na vrtu g. Jakoba Frandoliča je vsevetelo že po trgatvi 5 sliv, sadu imajo zeló na gostu, med temi zdaj posamične docela dozorevajo.

Danes se je vreme spremenilo. Kaze na dež ali sneg.

Prispevkov za slovenske šole v Gorici izkazuje 12. izkaz, to je od 16.—30. pr. m., znesek gld. 190.52, in sicer je plačala „Narodna tiskarna“ ustanovnico 100 gld., 50 gld. je plača „e na račun pokroviteljine g. prof. Berbuč; drugo so mesečni doneski in radodarni.

Zaupni shod v Komnu. — V nedeljo popoldne je bil v komenski občinski pisarni zaupni shod, katri je sklicalo naše mlado „Trgovsko in obrtno društvo“. Od 65 povabljenih trgovcev in obrtnikov iz Komna in cele okolice se jih je odzvalo nad 40 in nekaj drugih razumnikov, vseh okoli 50. Shod je otvoril tajnik društva g. Rudolf Konjedic, na kar je govoril g. A. Gabršček o namenih in načrtih našega društva, kakor na prejšnjih zaupnih shodih, le bolj na kratko. Uradnik društva g. A. Kristan je govoril o potrebi omike in šole za vsakega trgovca in obrtnika.

Poslušalci so zvesto poslušali nad 2½ uri in čisto izrazili svoje soglasje. Ob koncu govora so izrekli svojo zahvalo z živahnim ploskanjem. — Vsem udeležnikom srčna hvala! Iskrena hvala tudi županu g. Švara, da nam je prepustil za shod občinsko pisarno.

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela v mesecu novembru t. l. prometa za gld. 141.370.21; vloženih je bilo vlog za gld. 22.104.23. Številka o prometu jasno govori, da posojilnica obilo posluje.

Pomota in popravek. — V dopisu „iz trgovskih krogov“ je treba citati po 6. vrsti 40. od besed (imena se pa do — „Toda k prvi točki“. Potem pride na vrsto tekst od 7. vrste ter ostanek do konca.

Listnica. — Istinoviču: Dr. Gregorčič je odšel na Dunaj drugi dan potem, ko je bil v „Soči“...Ljubljanski: „K. k. lebedige Leiche“ je res slaboznani Vaš Suholazec, ki se po Ljubljani sitno prodajal. Zdaj opraviča enako službo v Gorici, kjer se mu pa boljše godi, ker dobiva plačilo za svoje „delovanje“ od zvezdarskih „wirthshaus-politikarjev“. Ako „naš čolnec“ ne vtone, bo njegova zasluga, kakor ona, da se je Istra probudila. V ostalem: Suholazec je prekratko-umen, da bi mogel „kaj pokvariti“. — Raznim dopisnikom: Vkljub prilogi ni bilo mogoče vsem vstreci. Kar bo še porabno, pride že še na vrsto. Lepó prosimo: kratkih in točnih pojasnil.

Razgled po svetu.

Ekspozé grofa Goluchowskega. — Minister za vnanje stvari, grof Goluchowski, je poročal v ogerski delegaciji o položaju, ki da je stalno mirnega značaja. Južno-afriška vojna ostane krajevna ter se ne razširi na Evropo. Razmerje naše države do Nemčije in Italije je ostalo isto, kar pa ne izključuje prijateljstva z drugimi državami, zlasti z Rusijo, s katero je Avstrija jedina glede politike na balkanskem polotoku. Srbija in Bolgarska sta nam dobri sosed. O notranjih srbskih stvarih noče govoriti, vendar izraža simpatije za dinastijo in vlado. Grška si zdravi rane zadnje vojne. Razmere na Turškem ne zaslužujejo posebne pozornosti. Sultan ne more imeti boljše prijatelja nego mu je Avstro-Ogerska, s katero ima mnogo skupnih interesov. Razmere z zapadnimi velevladmi,

zlasti z Veliko Britanijo in Francijo, je prijateljsko. Minister omenja svetovne razstave v Parizu, katere se udeleži mnogo naših državljani, ter hvali veledušno misel carja, ki je provzročila mirovno konferenco v Haagu, ter položila temelj nadaljnjemu delovanju za mir. Manj zadovoljiv, nego razmerje z inozemstvom, je razvitek trgovine in narodnega gospodarstva, s katerim je v ozki zvezi potrebna pomnožitev vojne mornarice. Nazadnje omenja minister izseljevanja, ki se ne da preprečiti. Edino, kar je mogoče storiti v tem pogledu, je, da uredimo izseljevanje ter čuvamo izseljenca pred izkoristitvijo.

Statistika svetovne pošte, katero je izdal Gottlieb Webersik, izkazuje v povprečnem določilu, da pride na vsakih 100 prebivalcev v Avstro-Ogerski 1500 pisem, 500 dopisnic, 440 časopisov, 300 tiskovin in vzorcev, 120 zavojev, 83 poštnih nakaznic, 46 brzojavov, 18 posiljatev proti povzetju in 15 denarnih pisem.

Konferenca levicárjev z izvrševalnim odborom desnice ni prišla do nikakega vspeha. Povše je nasvetoval, naj se vprašanje o českem notranjem uradnem jeziku reši administrativnim putem, na kar se je izvolil pododsek kar znači, da to pereče vprašanje ne bo še tako kmalu dognano. Nemci so baje zadovoljni s češčino kot notranjim uradnim jezikom za Češko, za Moravsko pa ne. — Torej zopet sama poganjanja, ki vzamejo toliko časa, in končno so navadno brez vspeha!

Knez Schwarzenberg je v nedeljo pred mnogimi voliči v Budejovcih govoril o položaju. Dejal je, da Čehi morajo nasprotovati sedanjemu ministerstvu, ker postopa tako, da mu Čehi ne morejo priznati. Obstrukcije Čehom ni zameriti. Zatrjeval je, da zveza med desničarskimi strankami je trdnjša kakor kedaj poprej, ter da pravna poganjanja ostanejo brez vspeha.

V pododseku za podlago **spravnih konferenc** je stavil dr. Fuchs predlog, da se ima takoj izvoliti permanentni jezikovni odsek 45 členov ter ako ta odsek do 1. aprila 1900 ne reši svoje naloge, naj zbornica pooblasti vsakoršnokoli ministerstvo, da uredi jezikovne razmere na Českem potom naredeb. Zasedanje drž. zbora naj se po novem letu odgodi, da bo mogel poslovati pododsek. — Levicárji so hoteli staviti tudi razne predloge, ali niti med seboj niso bili edini v tem pogledu.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ naznanja, da se z novim letom preosnujeta slovenska šolska lista „Učiteljski Tovariš“ in „Popotnik“. Slednji se premeni v pedagoško revijo, ki bo prinašala samo šolsko znanstvene razprave, „Učiteljski Tovariš“ pa bo od novega leta naprej šolsko-politični list ter bo izhajal kot glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Razen teh dveh listov bode izdajala „Zaveza“ še nov list z naslovom „Zvonček“. Ta bo namenjen slovenski mladini in bo priobčeval pesmi, povesti, prirodoopise in prirodošlovne, zemljepisne in zgodovinske črtice ter sploh gradivo, ki uči, vedri in zanima mladino.

Raznoterosti. — Državno pravdnštvo v Celju je konfiskovalo vso naklado Hribarjevega ilustriranega koledarja za leto 1900. — Višje sodišče v Pragi je potrdilo zaplenbo brošure prof. Masaryka (o katerem govori naš dopis iz Prage) glede umora v Polni ter je odredilo proti njemu subjektivno postopanje. — Dr. Smolka, bivši predsednik poslanske zbornice, je v nedeljo umrl. — Marijo Kučera na Dunaju, ki je mučila svojo pastorko do smrti, so obsodili na smrt na vešalih.

Naredno gospodarstvo.

Svoji k svojim! (Zaplenjeno 5 vrst). Ozmimo se stvarno na trgovino in trgovca — začetnika.

Znano je v obče, da trgovec — začetnik s prvega nima dosti trgovskega praktičnega znanja, (posebno ako ni popreje bil poslovodja kake večje tvrdke), ne dosti trgovskih zvez in zadostnega kapitala, čemur sledi boj z velikimi težkočami, katerih tudi pri največji vstrajnosti in marljivosti premagati ne more. Vedeti tudi moramo, da se na vsak nov zavod gleda z gotovim nezaupanjem, kakor od konsumentov, ki ne opuščajo radi trgovce, na katere so se v dolgi vrsti let že privadili, takó tudi od strani prodajalcev „en gros“ (veletržcev), ki so navadno zelo ozkosrčni, kar se tiče kredita. Neredko tudi dela trgovcu — začetniku težkoče starejši konkurent, kateri more, imajoč svoj konkurenčni kapital že amortizovan, cene brez lastne škode znatno znižati, včasih naredi to tudi v lastno škodo, upajoč, da svojega nasprotnika — začetnika pobije ter si potem zopet nadomesti, kar je v tem boju izgubil. Vemo tudi, da je mlada obrt in mlada industrija vedno v neprilikah, predno si ne najde dobrega surovega blaga, predno si ne izuri delavstva, ali predno ne pride do pravega načina izdelovanja. In da zamoreta tudi mlada trgovina in mlada industrija vse te neprilike zmagati, potrebujejo pomoči od raznih strani, med katere se lahko vpoštevata tudi — narod. (Zaplenjeno 5 vrst).

Površana apanaža. — Nj. Vel. cesar avstrijski bo od 1. jan. dobival od države namesto 9,300.000 gld. 12 milijonov gld. Vzrok: število princev je prekoráčilo štev. 70.

Ciklus predavanj. — „Trgovsko obrtno pospeševalno društvo“ je priredilo ciklus predavanj o trgovsko-obrtnih vedah. Predavanja je poverilo g. Kristanu, tajniku „Trg. in obrtnega društva za Gorisko“, ki je seveda nepoznanec položaja v svojem razlaganju zasled preveliko, včasih preniklo. No, vseh je za početek pa še precej dober. Moramo imeti vedno na mislih, da je ledino težko orati. Na ta strokovna predavanja je pa vendar hodilo ves čas povprečno 25 oseb, kar je za naše razmere že mnogo. Morebiti, da bi jih prihajalo še več, ko bi imeli v to potreben prostor. Sl. predsedstvo „Solskega Doma“ je bilo že pred tremi tedni naproseno, da dovoli tak prostor za „Trgovsko obrtno večerno solo“, ali ni še do danes niti pozitivno niti negativno odgovorilo. — Česar seveda nikdo ni pričakoval od take družbe kot je „Solski dom“. Predsednik „Solskega doma“ je pač gospod dr. Anton Gregorčič!

Vaše blagorodje!

„Trgovsko-obrtna zadruga“ prične s 1. januarjem 1900 svoj tretji odsek. Vabeč slavno občinstvo k pristopu v ta novi odsek, in oziraje se na položaj naše domovine, ne more si načelstvo kaj, da bi ne klicalo v spomin besed prvega vabila od dne 7. oktobra 1897, s katerim je vabilo rodoljube k otvoritvi in pristopu zadruga. To vabilo se je glasilo: „Slovensko ljudstvo na primorskem bije težak boj za obstanek. Kamor se ozira, od nikoder pomoči! Premožniki, ki prebivajo med nami, ne našega rodu, se nikjer ne naslanjajo na ljudstvo, nikjer mu ne služijo v podporo, v izpodbujo in izgled. Ti imajo v rokah nakopičenega imetja, pridobljenega s trgovino in obrtjo med našim ljudstvom. Imajo v svojih rokah vse izobraževalne zavode za trgovstvo in obrtnost. Stoji in čuje nad njimi vsa javna oblast.“

Najboljše gospodarske moči zajema naše naravno središče — mesto Gorica. Tje se steka vsa trgovina slovenskih pokrajin, tam se vzdržuje skoro vsa obrt. Vso to trgovino in obrt, vir vsega bogastva v deželi, zahtevajo sodeželanost laške narodnosti za-se in z vsemi sredstvi izključujejo naše ljudi od dobička in iz boljših premoženjskih položajev. Tarejo in zatirajo našega še preprostega trgovca in obrtnika, ako ostane zvest svojemu rodu, svojemu materinemu jeziku.

Žalostno stanje domače trgovine in obrti dokazuje, da dela vsak, ki ni našega rodu in mišljenja, na našo gospodarsko in vsled nje na narodno propast. Sami smo, vsako izboljšavo gospodarskega stanja našega slovenskega ljudstva moramo si trdo prislužiti in priboriti z žrtvami sami.

Naše kmečko- in obrtno prebivalstvo peša in peša, ker oddaja pravi in veliki dobiček sodeželanom druge narodnosti, ker je gospodarski odvisno od tujih. Osvoboditev od te odvisnosti zahteva ogromnih žrtev, boj za nepodučeno slovensko ljudstvo nevarno, skoraj obupen, tako, da ne omaga pri delu le oni, kogar vodi čista in vroča ljubezen do njega. In s tako ljubeznijo nadahnjeni so ustanovili goriški rodoljubi, s pritrjevanjem prebivalstva vseh slovenskih pokrajin, zavod, ki ima kot prvi namen pomagati trgovskemu stanu do samostojnosti in povzdige. Ta zavod je „Trgovsko-obrtna registrovana zadruga v Gorici z neomejenim jamstvom“.

Prva in neobhodna podlaga razvoju trgovine in obrti je varnost in mejsebojno zaupanje. Na tej podlagi se je ustanovila trgovsko-obrtna zadruga v Gorici ter storil prvi korak k gospodarski samostojnosti. Iz vspeha te zadruga se izvdi, ali je goriški trgovec in obrtnik razvit in unet dovolj, da se prestopi k ustanovitvi večjih trgovskih in obrtnih podjetij.

Z ustanovitvijo in razvojem teh še-le postanemo gospodarski samosvoji.

Kličemo torej vse prave rodoljube na narodno gospodarsko delo! Družimo svoje denarne moči! Z močnim denarnim zavodom v svoji sredi zmagamo v kratkem vse gospodarske ovire! Počujmo neuke rojake, dramimo nebriznike! Ni novce ne sme odpasti od nas brez koristi za nas! Razumniki, duhovniki, učitelji, občinski zastopniki: na delo za narodno gospodarski prospeh! Vodite ljudstvo v domače zavo-

de, svarite je pred najetimi priganjači, ki je tolikanj nadlegujejo in zapeljujejo v ptuja društva, v oderuške roke! Od tam prihaja le škoda zapeljancu in celi slovenski deželi, ne pade ni novce na domača tla.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ je ljudski zavod; plod, ki ga obrodi, je namenjen ljudstvu, ki ga je ustanovilo! V blagor in prospeh domačega ljudstva in obrtništva naj se vrši vse njeno delovanje, obrača ves čisti dobiček!

Podpisano ravnateljstvo se zanaša na Vaše blagorodje, da podpirate ravnateljstvo s tem, da vabite deželane k pristopu in podpisu deležev in prijave naznanite zadrugnemu uradu, da dajete ravnateljstvu na prošnjo potrebna pojasnila in poročila in da konečno zastavite svoj upliv in delate na to, da „Trgovsko-obrtna zadruga“ v najkrajši dobi dospo do onega razvoja, kateri odgovarja potrebam in naravnim razmeram....

Že vspeh prvega odseka je bil nad vse sijajen, ker je „Trgovsko-obrtna zadruga“ s svojim oklicom od 28. oktobra 1898, vabeč občinstvo k pristopu v drugi odsek, povdarjala, da je zadruga tekom jednega leta dospela do 1659 deležev in 904 članov. V tem drugem svojem vabilu je poudarjala: Nabrana velika glavica in misel vzajemnega podpiranja pa gotovo stori, da računamo, da smo zaupni in podjetni. S temi lastnostmi in večjo obratno glavico se lotimo lahko velike trgovine in velike obrti. Naravnih sil in zakladov imamo dovolj v deželi. Da jih izkoristimo, je treba nam glavice, vstrajnosti in znanja. Nabirajmo z zaupnostjo, rabimo ga z vzajemnostjo. Čisti dobiček, ki ga skupi trgovsko-obrtna zadruga, pa naj služi v vrhovni cilj, izšolati v deželi obrtni in trgovski stan. Od leta do leta se širijo obrtne in trgovske šole. Ljubljana, Gradec, Dunaj imajo že ugledne zavode, dobimo si jih tudi mi. Kolikor je na razpolago čistega prebitka zadruga, obrni se v ustanovitve obrtnih in trgovskih šol, v podpiranje učencev takih zavodov s tem, da se napravijo letne ustanove. To bodi najvišja naloga nabranega rezervnega zaklada „Trgovsko-obrtna zadruga“.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ je storila tudi tekom drugega leta ogromen korak dalje in šteje danos 1406 članov in 2610 deležev, ki predstavljajo lastnega podpisanega kapitala 403.300 gl. — Hranilnih vlog je nabrala tekom prvih dveh odsekov 128.512-78 gl., prosta je imela 1.441.670-50 gl. — Te številk kažejo, s kako nemo se je goriško ljudstvo poprijelo „Trgovsko-obrtna zadruga“ in kako je misel, obuditi trgovstvo in obrtništvo v deželi, izbudila ljudstvo ne glede na stan, k štedenju in nabiranju podjetne glavice.

Ako „Trgovsko-obrtna zadruga“ napreduje v meri prvih dveh let, se je nadejati koncem petega leta okoli 7000 deležev ali nad 1 milijon lastne podpisan glavice. Te številke same na sebi kažejo važnost „Trgovsko-obrtna zadruga“, nje moč in nje pomen za bodočnost. Vsak goriški domoljub je danes prepričan, da imamo boljše bodočnost pred seboj, ako dvignemo naš trgovski in obrtni stan v razmerju s pridelki in izdelki slovenskega dela dežele. Svota lastne glavice, katero lahko v teku petih let dosežemo, ako se „Trgovsko-obrtna zadruga“ razvije, to je, da z veliko lastno glavico ustanovi v deželi večja trgovska in obrtna podjetja, katera nas store neodvisne od podjetij v tujih rokah. V naši deželi imamo veliko množino malih obrtnikov in trgovcev, kateri se ne morejo vspeeti do pravega razvoja radi tega, ker manjka velike obrti, ker manjka velike trgovine, in je ta v rokah onih, ki nimajo nobene brige za napredek trgovskega in obrtnega stanu slovenskega dela dežele. Že s sedanjimi sredstvi, ko redno teden do tedna dohaja skoraj blizo do 2000 gl. vplačil, vstreza „Trgovsko-obrtna zadruga“ lahko zahtevam trgovskega in obrtnega stanu v tej meri, kakor je danes razvit. Cilj in namen „Trgovsko-obrtna zadruga“ pa seza višje, nima pred očmi le vsakdanje potrebe našega malega trgovca in

obrnika, marveč ima pred seboj bodočnost in razvoj malega obrtnika in trgovca v večjega podjetnika. Zato se „Trgovsko-obrtna zadruga“ ne zadovoljuje z razmerno visokim številom deležev, ki so danes podpisani, marveč dela na to, da se ti deleži dvignejo do take višine, da omogočijo izvršitev večjih podjetij. Ako doseže „Trgovsko-obrtna zadruga“ svoto 1.000.000 podpisan lastne glavice, potem bode siljena iskati odjemalcev glavice v večjih podjetjih, za katera „Trgovsko obrtno pospeševalno društvo“ že danes pripravlja tla in naraščaj. — Nastopilo je v najnovejši dobi „Trgovsko obrtno društvo“, katerega namen je organizacija trgovskega in obrtnega stanu. Opiraje se na te dve društvi in računaje na naraščanje deležev in članov, kakor tekom prvih dveh let, šteje „Trgovsko obrtna zadruga“ na to, da postane najvažnejši član narodne naše gospodarske organizacije na Goriškem, katera nas mora vesti do zmage in gospodarskega nadvladja v deželi.

Vabimo torej vse stanove brez razlike, kakor s svojim vabi om od dne 7. oktobra 1797. k pristopu in nabiranju deležev. V prvi vrsti pa se obračamo na trgovce in obrtnike. Oni so pred vsemi poklicani, da agitujejo za „Trgovsko obrtno zadrugo“; kajti zadruga ima služiti v prvi vrsti podvigi trgovstva in obrtništva; v drugi vrsti podvigi gospodarskega stanja vseh stanov. Štejemo v naši deželi nad 2700 slovenskih trgovcev in obrtnikov. Ako vsi pristopijo k zadrugi, kakor bi bila dolžnost, in ako vsak nabere le še dva druga člana, potem zadruga dospo do svojega stavljenega cilja v bližnji bodočnosti. Nadejajo se na rodoljubje vseh stanov, računaje na stanovski ponos trgovcev in obrtnikov odvarja podpisan načelstvo tretji odsek zadruga, ki bode trajal od 1. januarja 1900 do 31. decembra 1904.

V Gorici, dne 20. novembra 1899.

DR. HENRIK TUMA, deželni poslanec in odbornik, načelnik.

Zahvala.

Podpisano si šteje v dolžnost, izreči tem potom iskreno zahvalo čislaneu gospodu Avgustu Schlegl-u, slikarju in posestniku v Štiriji, ker je iz prijaznosti brezplačno napravil obrise ter prošnjo za društveno zastavo na slavnost c. kr. namestništvo v Trstu, katera je bila za društvo ugodno rešena.

Društvo za podporo rokodelcev v Ajdovščini, dne 31. novembra 1899.

Jožef Budilina, predsednik.

Garancija 5 let.

M. ŠULIGOJ,
urar v Kanalu.

Velika zaloga šivalnih strojev najnovejših sistemov, kakor Ringschiffchen in Rundschiffchen „Afrana“ s hitrim tokom. Slednja je glede praktičnosti in hitrosti nedosegljiva (1000-2000 šivov v minuti), šiva naprej in nazaj. Sme se jo po vsej pravici krono vseh strojev imenovati. Stroji za šivanje od 30 gl., za krojače od 38 gl. naprej s stojalom vred. Ob enem se priporoča za točno popravo vsakovrstnih ur in strojev po zmerni ceni.

Garancija 5 let.

Daje se tudi na obroke.

Daje se tudi na obroke.

 Moka

iz slovečega valjičnega mlina

Vinko Majdič-a v Kranju

dobi se na debelo pri

Ales. Rupnick & Co. v Trstu.

Na drobno skoro pri vseh večjih trgovcih.

Narodna jed

morajo postati testenine iz prve kranjske tovarne testenin Znidarski & Valenčič v Il. Bistrici po njih izbornem okusu, obilnej redilnosti in jednostavnem pripravljanju.

Zahtevajte jih po vseh prodajalnicah jestvin v 1/2 kg škatljah z najino firmo.

Velika zaloga

vsakovrstnega usnja ter vseh drugih čevlarskih protreščin

v Kojskem št. 95 in v Gorici na Kornu št. 16,

vse iz lastne tovarne v Rupl.

Se toplo priporoča

Andrej Jakl,

tovarnar kož v Rupl.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadike in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne knjižnice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih tor na deželi. 2 35-8

C. kr. privilegirani kroji, vsakomur koj razumljivi kroji.

Kar napove iz knjige tabele morn, to izpolni vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ

v Gorici,

civilni in vojaški krojač,

z zalogo najfinjšega blaga.

Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izborni zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:

zavratnice in ovratnikov, gotovega perila in srčice Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.

Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek, jaket, pelegrin, dežnih plaščev, tudi za dame, po najnovejši modi.

!! Nezaslišano !!

191 predmetov za samo 2. gl. 10 kr.

1 krasna pozlačena ura, jamčena tri leta.

1 pozlačena verižica.

1 krasen etui za smodke.

1 fino toaletno obrobiljeno zrcalo s pokrivalom.

1 notes vezan v angleško platno.

1 oprava zaplestih gumbov iz double-zlata I. vrste.

1 oprava naprsnih gumbov iz double-zlata I. vrste.

1 par uharov iz double-zlata I. vrste z vdelanimi biseri.

1 zelo koristna pisalna oprava.

1 toaletno milo prijetne vonjave.

72 najboljših jeklenih peres.

25 finih pismenih zavitoč.

25 pol finega pismenega papirja in 50 koristnih predmetov za gospodinj.

Imenovanih 191 krasnih predmetov razposilja za samo 2 gold. 10 kr. (ura sama stane toliko) švicarska izvozna hiša

H. SCHEUER, Krakovo

Josefsgasse št. 46.

Kar ne ugaja se sprejema nazaj v teku 8 dni.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano kot izvrstno bolnoblajajoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gl.

se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko „SIDROX“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je previdena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v PRAGI.

Trgovina z jedilnimi blagom
G. F. Resberg v Gorici,
v Kapucinski ulici št. 11
ter podružnici na Kornu št. 2
priporoča to-le blago:
Sladkor — kava — riž — mas — poper — sveče —
olje — škrob — jočmen — kavino primes — moka —
— gris — drabno in debelo otrobo — turšice — zob —
— sol — moka za pitanje — kis — žveplo — cement —
bakreni vitrijol itd. 3 90 8
Zaloga pristnega daljnega znanja na deželi
ter pristnega črnega in beloga vina.

100 do 300 gld. mesečno lahko zaslužijo ose-
be vseh stanov in v
seh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. pa-
pirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni
nikakva nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Oster-
reicher, VIII Deutsche gasse 8 Budapest. 101

ODLIKOVAN
fotografski atelier
Anton Jerkič
Gospodarska ulica št. 7 v Gorici,
podružnica
na Aequedotto št. 25 v Trstu,
priporoča se
slavnemu občinstvu v mestu
in na deželi v blagohotno podporo.

Špedicijska poslovnica
Gašpar Hvalič v Gorici
v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se tople Slovincem a mestu in
rojdom na deželi za prevažanje vsakovrstnega
blaga in pohištva v vse kraje. Ker ima
nov, zaprt voz za prevažanje
zagotavlja, da se blago nepoškodovano dostavlja

Dobroznana gostilna
ANTONA VODOPIVCA
pri
Petelinu
v
Trstu
v
ulici Ghega
št. 7
je v bližini juž-
nega kolodvora
jedina narodna
gostilna
s prenočišči, katera toči pristna bela in črna
vina iz Vipavske doline.
Kuhinja domača z okusno pripravljenimi jedmi.

Mirodilnica (drogerija)
v Tržni ulici v poslop. okrož. sodišča
je bogato založena
z blagom najboljših vrste
ter more na drobno in debelo po skrom-
nih cenah postreči kmetovalcem in obrt-
nikom, gospodarjem in gospodinjam in
vsem zasebnikom, ki potrebujejo mi-
rodilniškega blaga.

Posebno se priporočamo cerkvenim oblastim,
županstvom, uradom, šolskim vodstvom, druš-
tvom, javnim in priv. zavodom, tvaričarim, moj-
strom, trgovcem, živinozdravnikom, pirotehni-
kom itd. Priporočamo zlasti barve suhe in oljne,
aniline in lesna barvila za obleko, bronzne; po-
kosti (lake), sušilo, kit, klej, volič, razne kre-
de, fini cement portlandski, čopiče, ščet, ote-
rače za noge, šablone, zamaške, gobe, mlo ;
sveče, vžigalice, petrolej; najfir. žveplo in
bakreni vitrijol; cevi in druge reči, iz kavčuka
(galoše); razne soli, zdravilna/zelišča, mineralne
vode; cedike (stare), cerkveno kadilo in kot
primeso dišavci storaks; razna čistila, gladila
in mazila; prepase za kilo, obveze in drugo
kirurško opremo, pogato za pse; toaletno milo
in drugo lepišeče blago (parfumerije); po-
trebščine za fotografijo itd.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka
E. Riessner, v Nanski ulici 3,
(nasproti nanski cerkvi)
priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih cvellic za vsako-
vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
nih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.
vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje
točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo
S. el.) tiskarno, vrh na perilo. (P. el.)

Z. S. - Milici - Gorica.
Poste restante. Se uljudno prosi,
da bi blagovolila sprejeti pismo.

Naznanilo.
Dovoljujem si uljudno naznanjati
velečastiti duhovščini, cerkvenim oskrb-
ništvom, ter slav. občinstvu, da sem
prenesel zalogo voščenih sveč, voska,
meda itd. iz Solkanske ceste v
lastno hišo ulica Sv. Antona št. 7.
(Nasproti c. kr. okrajni sodnji.)

Za mnogobrojna naročila se prav
toplo priporočam
Z velešiovanjem
J. Kopač.

Tovarna tamburic
J. Stjepušin
SISAK
(Hrvatska)
Na zahtevo
pošilja
vsakomur
brezplačno
ilustrovanje
cenike.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu
v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno
pr. čajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n
pr.: francoski Cognac, pristni krajski brinje-
vec, demati tropinovec, fini rum, različna vina,
goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-
Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče
blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.
Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semenški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Anton Bertolotti
kamnosek
v Gorici na Franc-Jozefovi cesti št. 33.
Zaloga
nagrobni spominkov vseh slogov
po ugodnih cenah
od 8 do 200 gld.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča
pristna bela in črna vina
iz vipavskih, furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.
Cene zmerno. Postrežba poštena.

Fran Valetič
gostilničar v Trstu, naznanja slavnemu
občinstvu, da je prevzel gostilno konsum-
nega društva v sv. Križu pri Trstu,
a da obdrži tudi svojo dosedanje gostilno
v ulici Solitario št. 12.
Priporoča se torej za obilen obisk
v obeh imenovanih gostilnah.

Josip Volčič v Komnu,
mizarski mojster.
Priporoča slav. občinstvu vsakovrstna mi-
zarska dela od priprostih do najfinih po
najnižjih cenah.
Pogojena dela se izvrše solidno in točno.
Ceniki in uzorci vsakovrstnih izdelkov so slavni
občinstvu na razpolago.

Anton Obidič,
čevljar
v Semenški ulici št. 4
v Gorici,
priporoča se
za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.
Naročila se izvršuje hitro.

„Krojaška zadruga“
vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici
Gospodarska ulica št. 7.
Velika zaloga
vsakovrstnega manufakturnega blaga
za ženske in moške obleke
za vsaki stan in vsaki letni čas
v največji izberi
kakor: sukno, platno, prtenina, Chiffon, oksfort, strovico, vsakovrstne
preproge in zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo,
srajce »Jäger« itd. itd.
Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne brez pogajanja!

KATHREINER-
Kneippova
sladna kava

Stara mamica, še meni!
Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri
živenih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomarjkanju krvi etc.
zdravniško priporočena. — Najprijubljenější kavina pijača v
stotisočero rodovinah.